

DOMOLJUB

Glasilo Jugoslovanske Kmetijske Zveze

Izhaja vsako sredo ob 5. uri zjutraj. — Cena mu je 30 K na leto. —
Za inozemstvo 50 K.
Posamezne številke se prodajajo po 1 K.

Spisi in dopisi se pošiljajo: Uredništvu „Domoljuba“, Ljubljana, Kopitarjeva ulica — Naročnina, reklamacije in inserati pa: Upravništvu „Domoljuba“, Ljubljana, Kopitarjeva ulica.

Preganjanje katoliške Cerkve.

Znano je, da je minister Pribičević na svojo roko vpeljal v šolo namesto verskonravne vzgoje, ki je bila uvedena po naših ljudskih šolah z državno postavo, vzgojo v sokolskem duhu. Ker je sokolski duh duh svobodomiselnosti in izrecnega brezversstva, se je s to naredbo uvedla v ljudsko šolo brezverska vzgoja otrok, vzgoja, ki mora končno roditi naravnost grozne in usodepolne posledice, kakor se je to pokazalo na Francoskem in kakor se v najnovšem času kaže na Češkem.

Katoliški škofje, kateri so v vesti poklicani skrbeti za katoliško vzgojo katoliških otrok in ki so pred Bogom dolžni čuvati nad dušami in večnostjo izročeni jim vernikov, so šli v Belgrad ter 14. jan. t. l. podali slovesen ugovor proti nasilju, ki se je zgodilo katoliškim starišem in katoliškini otrokom vsled ministrske naredbe. Izročili so regentu Aleksandru in ministrskemu predsedniku Pašiću spomenico, ki jo v sledečem navajamo.

Voditelje vseh društev in organizacij pozivljamo, naj pri društvenih shodih in sestankih to znamenito spomenico ne samo prečitajo, temveč od odstavka do odstavka natančno razložijo, da bo katoliško ljudstvo do zadnjega člena o duhu in posledicah sokolske vzgoje poučeno.

Radi lažjega pregleda smo sami razdelili spomenico na razne podnaslove.

SPOMENICA.

Sokolska vzgoja — uvedena v šole.

Ministrstvo prosvete kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev, oddelek za osnovni pouk, je bilo 19. januarja 1920, pod št. 274, izdalo naredbo, s katero naj bi se v šole uvedla telovadba po sokolskem načinu, obenem pa tudi vzgoja v sokolskem duhu. Ker je bila vlada opozorjena, da bi izvajanje te naredbe v Sloveniji od strani katoliškega ljudstva izzvalo odpor, je minister Trifunović predpravico sokolstva po gori imenovani naredbi z odlokom z dne 12. maja 1920, pod št. 4292, ukinal. Ne moremo se zato, je Pribičević, ko je prevzel ministrstvo prosvete, izdal naredbo dne 4. oktobra 1920, pod št. 14.028, v kateri proti odloku ministra Trifunovića zopet hoče v šole uvesti pouk in vzgojo šolske mladine

izključno po idejah sokolstva (točka 4, podtočka g).

Državni zakon se krši.

Predeu označimo, kakšna je vzgoja mladine v sokolskem duhu, moramo poudariti, da se s to naredbo očitno krši zakon. Dokler namreč ustavodajna skupščina ne sklene novega šol. zakona za kralj. SHS, velja v Sloveniji dosedanja od 25. maja 1868, kateri določa, da mora vzgoja biti verskonravna, za katolike torej po načelih in naukah njihove cerkve, Minister pa nima pravice še vedno veljavnega zakona potom naredbe prelomiti, toda očitno ga prelamlja, ker uvaja v šole vzgojo, ki bistveno nasprotuje po sedanjem zakonu zadržani verskonravni vzgoji.

Sokolska vzgoja — protikršćanska.

Sokolska vzgoja se pa tudi zakonitim potem ne bo mogla vsiliti ljudstvu, ker kruto žaljivo svobodo vesti in verskega prepričanja otrok, staršev in učiteljev. Da je pa ta vzgoja res proti katoliškemu duhu in proti krščanstvu, da celo brezbožna, je za Slovenijo lahko dokazati, tako po žalostnih dosedanjih izkušnjah kakor po izjavah sokolskih predstavnikov samih.

Sokol — avantgarda liberalne stranke.

Slovenski Sokol je svoj čas res bil le narodno telovadno društvo, a soditi ga moramo potem, kakor se je razvil in kaj je danes. Že nekako 20 let sem je Sokol v Sloveniji prenehal biti nadstrankarsko, izključno narodno telovadno društvo, marveč se je tekom let izprevergel v bojno organizacijo liberalne, danes demokratske stranke, tako da danes ni eden Slovenec, ki priznava načela krščanska, pa je obenem poučen dovolj o sokolstvu, ne more biti član Sokola.

»Smo in moramo biti proti veri.«

Treba je predvsem poudarjati, da je slovenski Sokol sledil zvesto stopnjam Češkega Sokola: Češki Sokol pa se je leta 1910 postavil na protikatoliško stališče, ko je sprejel resolucijo, »da se v sokolska društva ne smejo sprejemati kot člani pripadniki klerikalnih društev«. Kaj se ima razumeti pod besedo »klerikalizem«, pa nam pove službeni »Vestnik sokolsky« 6.

maja 1920, str. 201, s sledečimi besedami: »Vprašanje klerikalizma je vprašanje vere, pri nas v prvi vrsti vprašanje katoličanstva. Katolicizem je klerikalizem ves in vedno. Kdor ne služi težnjam klerikalnim, ta je na prosto slab katolik. Pravi katolik je in mora biti klerikalec. Zato smo in moramo biti proti katolicizmu.« Ali češki Sokol ni samo proti katoličanstvu, ampak proti vsaki veri sploh. Kajti v istem »Vestniku Sokolskem« čitamo o Sokolih: »Ako smo misleči ljudje 20. veka, smo in moramo biti proti veri.«

Kristusov nauk — strup iz Judeje.

Toda oficijelno glasilo češkega Sokola gre še dalje. V sedmi številki z dne 8. aprila 1920 se vprašujejo Sokoli: »Ali imate mar v žilah še vedno oni strup iz Judeje, ki ga nam je vtila rimsko-katoliška cerkev?« In dalje izvaja »Vestnik«, da sokolstvo donaja človeštvu novo vero namesto krščanske: »S Tyršem verujemo, da obstoja samo živa materija, obdarjena s silo, kojo moremo zvati kakor nam drago: ali silo ali naposled božanski duh.«

Po vzorih češkega Sokola.

To golo protikršćanstvo, ki ga češko sokolstvo javno in očitno brez vsakršnih ovinkov izpoveduje, je postalo duševna last, program in smer tudi slovenskega sokolstva. Sam znani načelnik slovenskega Sokola dr. Vidmar je na glavni skupščini Sokolskega Saveza 1920 leta izjavil: »Gremo po češkem potu in bomo šli tudi v bodoče.« Tako tudi češko sokolstvo naglašajo: »Naši cilji so istovetni s cilji sokolstva v Jugoslaviji.« (Vestnik Sokolsky 21. okt. 1920, stran 507.) Pa sam Jugoslovanski sokolski koledar 1920, stran 70, izjavlja, da je »duh češkega sokolstva zavladal tudi nad našim sokolstvom.« Sicer pa sta Jugoslovanski in Češki Sokol med seboj v bistveni zvezi in imata skupno višje vodstvo, od katerega sprejemata kulturno smer in navodilo.

Proč s katoliško Cerkvijo!

Dosledno po teh načelih je Slovenski Sokol leta 1913 v svojem uradnem »Sokolskem Vestniku« (marca 1913, stran 23) po znanem svojem vodji dr. Pestotniku izjavil, da je »krščanski svetojni nazor v ostrem nasprotju z nameni sokolstva. Cerkevno klerikalni nazor se pa naslanja na

temelj vere, a svetovni nazor Sokola temelji na izkustvu empirične znanosti, svobodnega mišljenja in prepričanja. Toda že leto prej, 11. februarja 1912, je isti dr. Pestotnik kot avtoritativna oseba v slovenskem sokolstvu na tretjem občnem zboru Sokolske župe Ljubljana izjavil: »Brez zmagonosnega kulturnega boja ne pričakujemo trajne zmage sokolskih idej.« V »Sokolskem vestniku«, tretji letnik, str. 41, pa čitamo: »Kot kulturni in misleči ljudje ne moremo biti prijatelji nobene dogmatične in hierarhične cerkve; naravno je tudi, da ne moremo simpatizirati s cerkvami te vrste.«

Vera v neumrjročnost duše — največji zločin.

Kar se pa tiče posebič prosvetne dejavnosti Sokola, opozarjamo na predavanja, ki se oficijelno od strani prosvetno-kulturnega odseka Sokola prirejajo za njegove člane. Na takem ciklu predavanj meseca aprila 1920 leta v Zagrebu je predavatelj Dušan Grubić učil, da svet ni od Boga ustvarjen, da je sveto pismo židovsko bajefševje in da je svet in božanstvo eno in isto. Na tretjem predavanju se brezsmrtnost duše označuje kot domišljija in trdi: »Vso to zgradbo starega praznoverstva, katero je zgradilo krščanstvo, je treba razrušiti, zgraditi moderno in novo zgradbo, ki temelji na načelu, da je vse samo eno: materija.« A katoliška cerkev se v tem predavanju označuje kot največja neprijateljica človeštva, »ker propoveduje vero v brezsmrtnost duše in s tem počenja največji zločin, ugajajoč sebičnosti poedincev.« Na temelju teh načel se je leta 1920 izdelal načrt za predavanja po vseh sokolskih društvih, je torej ceča ta stvar programatična, sistematična, ne pa zgolj slučajna. Ta akcija stoji kod vodstvom predsednika kulturnoprosvetnega oddelka, dr. Bogunoviča, od kojega poteka tudi misel, da naj dobi Sokol edino pravico za prosvetno delo v celi državi. (Sokolski glasnik 1920, stran 34.) Ta Bogunovič je sam v »Novostih« (25. julija 1920) v celi vrsti člankov dokazoval, da je kulturni program sokolstva protikatoliški in proticerkveni, svobodomiseln, vsled česar se ne more več trditi, da bi bil Sokol izvenstrankarska, obče-narodna, kulturna organizacija, ampak je to organizacija z izrazito strankarskim, protikrščanskim, svobodomiselnim programom, o katerem piše »Sokolski glasnik« (1920, stran 422), da »bo zamenil krščanstvo«.

Sokolstvo uvaja stare poganske praznike.

V istem pravcu se vrši sokolsko delo med nežno mladino, med takozvanim naraščanjem, za katerega se izdaja »Sokolič«. V tem listu se uvajajo novi prazniki v nasprotju s krščanskimi, »Praznik spomlad«, »Bratstva« itd., in se razlaga njihov pomen čisto s poganskega stališča, oboževanje gole prirode, prirodnih sil in militarizma, kar se naziva »evgenika kot vera bodočnosti«. Ako se torej stvar premisli do dna, gre sokolstvo v Sloveniji in deloma tudi že v Hrvatski za tem, da se uvede goli naturalizem, ki izključuje v zadnjih posledicah vero v Boga sploh,

Srbski Sokol.

Srbski Sokol, srbsko četništvo, niso šli po tem potu, ker visoko cenijo svojo dedno vero, ki je varovala srbski narod pred za-suznjenjem. Zato najdemo v »Četniku« dr. M. Popovičem 1912 prisego, ki se glasi: »Vernost Bogu i državnome glavaru«. Sokol pa je za Sokoliče to prisego tako-le izpremenil: »Veran otažbini i državnome glavaru.« (»Sokolič«, 1920, str. 3). Tako je sokolski ideji nasprotno in sovražno že samo ime božje! Čisto naravno je, da je tudi vsa vzgoja naraščaja v nasprotju s krščansko idejo o Bogu in njegovih zapovedih.

Kulturni boj — napovedan.

Iz tega sledi z vso jasnostjo: Uvedba sokolske ideje in vzgoje v zvezi s telovadnim poukom, ki se je na naših šolah vršil dozdej brez vsakega strankarskega ali svetovnonazornega ozadja, pomeni uvedbo novega vzgojnega načela, ki je protiven zakonu, svobodi vesti in verskega prepričanja ogromne večine katoliškega ljudstva. Ker se to prepričanje ne more uničiti, je jasno, da državna naučna naprava s tako naredbo sama izziva najhujši boj, boj podanikov proti krivičnemu nasilju, kulturni boj. Vladar in vsi vodilni državniki ga smatrajo za pogubnega državi, narodnemu edinstvu in bratski slogi in so ga že večkrat svečano obsodili in odklanjali. Zato je, ako se jako milo izrazimo, zelo čudno, da bi moglo ministrstvo prosvete to svečano načelo državne modrosti in dalekovidnosti s svojimi proti svobodi vesti naperjenimi naredbami tako kruto kršiti in tako rušiti vero in zaupanje v državo, in kako bi moglo takorekoč s preziranjem iti preko vseh posledic, ki morajo iz takega postopanja nujno nastati.

Šola zida in ruši, mladina propada.

Je pa naredba tudi z vzgojeslovnega stališča najhujše obsodbe vredna. Na eni strani se v šoli vrši verskonravni pouk, na drugi pa naj se mladina v isti šoli bega s protikrščanskimi načeli. Šola naj zida in obenem podira in tako sama sebe pobija. Na ta način se ruši ugled učiteljstva, mladina se izpostavlja hudim duševnim bojem, v mlada srca se seje medsebojno sovražstvo in šola se iz učilnice plemenitih čustev izpreminja v bojišče strankarskih strasti. Otroci bi sovražili učitelja, učitelj bi se postavil v nasprotje s stariši, medseboj bi se deca delila v dva nasprotna tabora. Nastal bi razdor, ki bi je v obraz namenom, ki jih ima doseči šola tako po zakonih kraljevine Srbije, kakor po zakonih naših dežel.

Naša šola že itak propada, ker se trpi, da se izven šole mladina vlači v strankarske bogopozabne organizacije. Učni uspehi so čedalje slabši, mladina se je odučila spoštovati kakršnosibodi avtoriteto. Vsled vedno večje nebrzdane svobode se otroci že v nežni mladosti odtegujejo vplivu mirnega, blažilnega, vzgojnega dela ter potezajo v vrtinec javnega življenja in njega, deloma razburjajočih ter demoralizujočih vprašanj. Spričo tega je, — milo rečeno — skrajno nespametno, če najvišja učna uprava ta pogubonosni potek pospešuje z naredbami, ki avtoritativno

uvajajo v šolo strankarstvo, politične strasti in povod k razporu.

In res že prihajajo pročila iz srednjih šol, kako je izvajanje naredbe ministra Pribičevića privedlo do ostrih sporov, debat in mučnih dogodljajev, ki morajo ugled šolstva popolnoma izpodkopati, med učitelji in učenci napraviti nepremostljiv prepad in učence same razdvojiti. In čimdalje bo to šlo, tem hujše bo, ker najnevarnejši in najljutejši je boj za kulturna načela.

Naš protest.

Zato proti imenovani naredbi svečano protestiramo: Protestiramo proti takemu očitemu kršenju svobode in vesti in verskega prepričanja ter proti taki brezobzirni žalitvi verskega čuta katoliških starišev otrok in učiteljev, protestiramo ne samo kot katoličani, temveč tudi kot državljani Jugoslavije. Mi vsi vemo, kaj krščanska vera in krščansko versko čustvovanje pomeni v zgodovini jugoslovanskega naroda. Naši pradedje so prelivali kri za svobodo svojega naroda v znamenju križa. »Z Bogom za domovino« je bilo geslo rajnega velikega vojvode Mišića, nič velikega se ni storilo v korist naše domovine brez blagoslova božjega in krščanske vere. Zato mere le tisti, ki ne želi dobro Jugoslaviji, odrejati, da se v naše šole uvede vzgoja po protikrščanskim in celo brezbožnim načelih. Upamo, da bo vlada uvidela pogubnost in kvarnost te naredbe ministrstva za prosveto, da bo uvidela, da bi prosvetna politika v takem duhu vedla do usodepolnih posledic, da bi razdrla slogu in edinost, ki je neobhodno potrebna za obstoj in razvoj naše ljubljene domovine.

Za nobeno cenol

Zato dvigamo svoj glas in zahtevamo, na se naredba ministrstva prosvete od 4. oktobra 1920 pod št. 14.028 ukine za področje šol, katere obiskuje katoliška mladina, in telovadni pouk v teh šolah uredi po načelih zdrave vzgoje, brez strankarske in kulturnobojne podlage, neodvisno od vsakršnih izvenšolskih vplivov in v skladu z verskonravno vzgojo, katere velja v naših šolah in katere si katoličani ne dajo vzeti za nobeno ceno.

Boj proti Cerkvi v ustavnem odboru.

Pretekli teden se je vršil v ustavnem odboru vroč boj za svobodo katoliške Cerkve. Hrvaški in slovenski liberalci ter samostojneži so vse poskusili, da bi katoliško Cerkev v Jugoslaviji popolnoma osužnjili in jo izročili napadom vsakega divjaka, toda našim poslancem in treznosti srbske radikalne stranke se je zahvaliti, da so se nakane liberalcev in samostojnežev izjalovile.

KANCELPARAGRAF.

Srbski samostojnež Avramović je predlagal, da se dene v ustavo takozvani kancelparagraf, po katerem bi policija, žandarmerija in sodnija imela prvo besedo v Cerkvi. Če bi duhovnik govoril o katoliški vzgoji ali o slabih knjigah, ali o zakra-

mentu sv. zakona, kar je njegova dolžnost, bi se kdo spomnil: to je politika in bi duhovnika zaprli. Poslanec Avramović je povedal, da je vložil ta predlog na zahtevo slovenskih samostojnežev. Zato zadnji Kmetijski list tako hinavsko piše za obrambo vere, da bi s tem nekoliko pred ljudstvom pokrtil protiverske predloge samostojnih poslancev v ustavnem odboru. Ogabna hinavščina.

Nato je poslanec dr. Šimrak od Ljudske stranke izjavil, da katoličani kancelarografa na noben način ne bodo sprejeli, ker bi s tem nad Cerkvijo zagospodovala policija. V Vojvodini so se zgodili slučajji, da je policija zapovedala duhovnikom, v kakšnih oblačilih imajo služiti mašo. Če se niso pokorili, so pa bili izgnani čez mejo.

Nato se je izvolil odbor, ki naj bi podrobno preračeval razmerje Cerkve do države.

Ko se je ta odbor sešel, so liberalci zahtevali za vsa škofova pisma na papeža in njegove urade

DRŽAVNO CENZURO.

Vsako škofovo pismo mora iti najprej v Beograd na ministra ver (ki je lahko mohamedanec in ta bo določil, ali sme pismo v Rim ali ne.

Ta ostudni liberalni predlog je popolnoma propadel, ker so bili tudi radikalcji proti takemu nasilju in nazadnjaštvu. Za glavarja katoliške Cerkve v Jugoslaviji bi na ta način lahko bil turški paša.

Dalje so zahtevali liberalci, naj vse katoliško premoženje upravlja država, pravoslavno in mohamedansko pa naj bo samostojno. Na ta način bi vse katoliške ustanove in maše prišle liberalcem v roke.

Tudi ta predlog je propadel. Glede kancelarografa pa je prodrl predlog, da se vpelje. Drugi dan je šel zato dr. Korošec k ministrskemu predsedniku Pašiću in mu pojasnil, da bo s tem izzvan pri katoliškem ljudstvu najhujši boj. Nato je Pašić odredil, da se o tem paragrafu še ne bo glasovalo.

Tako satanskega sovraštva proti Cerkvi liberalci še niso nikdar pokazali kot ob tej priliki. Pomažajo jim samostojneži.

Delo naših poslancev.

Poslanec Nemanich je posredoval in s posebno vsestransko utemeljeno vlogo podprl pri ministrtvu za prehrano in obnovitev dežel radi že svoječasno potom Jugoslovanskega kluba vložene prošnje, naj se pospeši, da dobijo kmetski posestniki vinogradov in polja, ki jim je lansko leto toča potolkla in uničila skoraj vse njihove pridelke v občinah Radovica, Božakovo, Lokvica, Metlika, Suhor, Vinica in št. Peter pri Novem mestu, tozadevno podporo, ker je velika večina teh posestnikov vsled škode po toči preobčutno prizadeta. — Poslanca Brodar in Nemanich sta protestirala pri poljedelskem in notranjem ministrtvu proti nameravanemu nasilju nad Kmetijsko družbo.

Poslanec Brodar je posredoval pri ministrtvu za prehrano in obnovitev dežel za pomoč pogorelcem s Koroške Bele.

Isti poslanec je pri direkciji carine zahteva pospešitev rešitve o izvozu konj proti znižani carini in dosegel, da so bile vse carinarne brzajavno obveščene o tem, da je tozadevni odlok direkcije carine takoj stopil v veljavo z dne 19. t. m. S tem je tudi izvoz konj omogočen.

Po posredovanju naših poslancev je vlada določila pogorelcem občine Klanec 30.000 kron podpore.

Dalje so naši poslanci dr. Gosar, Brodar in Nemanich izročili ministrtvu zunanjih zadev spomenico županov obmejnih občin Planina, Rakek, Hotedršica in drugih, ki žele, da se te občine priključijo celotno Jugoslaviji in ne le posamezni njihovi deli. Spomenica je obširno utemeljena in toplo priporočena.

Posl. Nemanich je v raznih zadevah posredoval tudi pri vojnem ministrtvu v posameznih slučajih za novomeški in črnoljski okraj.

Za naše vojake.

Poslanec Brodar je v vojnem ministrtvu zahteval pojasnila glede denarnih pošiljatev vojakom, ki jih posamezne vojaške oblasti nočejo izročati naslovnikom, marveč jih vračajo odpošiljateljem. V vojnem ministrtvu so poslancu Brodarju izjavili, da ni bila izdana nobena naredba, ki bi prepovedovala pošiljanje denarja vojakom. Vsaka vrnjena denarna nakaznica naj se izroči bližnji vojaški oblasti, da preišče, kdo je to zakrivil. Enako so v vojnem ministrtvu izjavili tudi glede časopisja. Vojakom ni prepovedan noben jugoslovanski časopis. Vsak posamezen slučaj, v katerem bi vojak ne prejemal naročenega časopisa, naj se naznani bližnji vojaški oblasti, da se izsledijo tisti, ki v tem oziru samolastno postopajo.

Sedaj pa primerjaj ta odgovor ministrov pismu, ki ga priobčujemo med tedenskimi novicami. Vidi se, da se nekaterim oficirjem zdi, da so več kot vojni minister.

Družini, ki imajo svoje domače pri vojaki, pozivjamo, naj ta odgovor ministrov sporoče svojcem po srbskih in bosenskih kasarnah.

Novi občinski volilni red.

Ljubljanski »Uradni list« z dne 26. februarja t. l. objavlja naredbo o izpremembah in popolnitvah občinskega volivnega reda za Slovenijo. Večina členov soglašja z volivnim redom za konstituantno. Ženske nimajo volivne pravice. Število občinskih odbornikov je določeno postopno od 10 odbornikov in ravno toliko namestnikov za najmanjše občine z manj nego 500 prebivalci; do 48 odbornikov za velike občine, ki imajo nad 40.000 prebivalcev. Pri tem je merodajno zadnje ljudsko štetje. (Člen 8).

Člen 9. Volitev se vrši na podlagi sorazmernega zastopstva z obveznimi kandidnimi listinami. Volilni imeniki se mo-

rajo razgrniti za 8 dni na splošen vpogled. Tekom te dobe se smejo vlagati pismeni ugovori ali reklamacije, in sicer za vsak slučaj posebej. O reklamacijah razsojajo okrajna glavarstva, v Ljubljani pa deželna vlada. Te razsodbe so končno veljavne.

Člen 10. V mestnih občinah z lastnim štatutom mora magistrat dati volivne imenike razmnožiti in jih proti povračilu npravnih stroškov izročiti vsakomur, ki to zahteva. V ostalih občinah mora biti vsakomur svobodno, da si ob uradnih urah imenike prepíše.

Člen 12. Volitev se mora na predpisani način razglasiti vsej štiri tedne pred izvršitvijo.

Člen 15. Občinski odborniki in namestniki se volijo po obveznih kandidnih listah. Liste morajo obsegati toliko kandidatov in namestnikov, kolikor je občinskih mandatov. Dvoje ali več kandidnih list v eni in isti občini se lahko zveže.

Člen 28. Volitve vodijo volivni odbori, sestavljeni iz župana ali enega občinskega svetovalca kot predsednika, iz enega občinskega odbornika in iz enega predstavnika ali namestnika kandidnatih list.

Člen 30 in 32. Volivno opravilo je javno, glasovanje tajno in se vrši s kroglicami. Postopanje je isto kakor pri volitvah v konstituantno.

Člen 64a. Prve občinske volitve se razpišejo na temelju pravomočnih volivnih imenikov za ustavotvorno skupščino 28. nov. 1920. Samo v občinah, kjer bi bilo vsled predpisanih omejitev v teh volivnih imenikih vpisanih razmeroma malo volivnih upravičencev, more deželna vlada odrediti setavo novih imenikov.

Koroško pismo.

Dragi »Domoljub«, poročati Ti moram, kako zelo smo mi ubogi koroški Slovenci žalostni pod tujim nemškim jarmom. Naša Koroška se nam zdi popolnoma tuja — odkar so nas zapustili Jugoslovani. Pa po lastni krivdi smo padli zopet nazaj v suženjstvo. Kako se kesajo tisti, ki so se pustili od nemških laži, obljub in Judeževih grošev preslepiti. Kaj vse so nam obljubljali: pet let ne bo nobenega davka — vsega bo dovolj — a sedaj —? Z davki nas že pridno obkladajo in menda tudi oddaja premoženja ne bo šla mimo nas. Sladkorja že tri mesece nimamo, ponujajo nam le zdravju škodlivi saharin. Dragi bralec »Domoljub«, če bi moral Ti le en dan živeti v teh razmerah kakor mi ubogi koroški Slovenci, potem bi postal bolj trden Jugoslovan, kakor si morda sedaj. Nimamo nikjer miru in pokoja, vedno nas psujejo s psovko »čuš«. Nikjer nisi varen življenja in premoženja. Naj navedem le par slučajev. V Lovankah pri Dobri vesi so se na pustno nedeljo zbrali Slovenci pri sosedu Bunčku, da bi se tam malo pozabavili. Kar pridrvijo tja nemčurji in začnejo pretep in poboj z noži. Ko so jih potem Slovenci vrgli ven in so vrata zaklenili, so metali pri oknih kamenje v sobo, da so nekatere ranili, zunaj pa so tako razgrajali, da so napravili na poslopju za več tisoč kron škode. Če pa mislite, da je že kateri od teh barab zaprt, se motite. Koliko Slovencev

so že pretepli po železnicah in po gostilnah; to Vam niti naštevati ne morem, ker je to na dnevnem redu. Nekemu Slovencu v Grebinskih gorah, ki je imel prej na stanovanju narodno stražo, so nemčurji ob dveh ponoči zažgali hišo. Ravnokar se je pa rajnesla pretresljiva vest, da je v Kapli ob Dravi v četrtek dne 16. svečana napadela tamošnjega gospoda župnika Limpla nemčur, ko je gospod šel sprevidovat z Najsvetejšim bolnika in je oddal pet strellov na njega. Dva sta ga zadela, eden v roke, a drugi v prsa. Smrtno ranjenega so prepeljali v sanatorij v Celovec. — Takim barabam brez vsake vesti in srca smo torej mi dani v roke, da delajo, kar hočejo. — Ne, to ne more tako ostati, Jugoslavija nas mora kmalu rešiti. Da bi le bili vsi edini, da bo postala prav trdna in močna. Liberalni politiki naj bi se ne zaganjali preveč v Boga in v sv. vero, ker s tem le rušijo mlado državo. Za katoliško vero se ne bojimo, saj se že zaganjajo v njo 2000 let najhujši nasprotniki, a ona je vse premagala, a bojimo se za našo Jugoslavijo, od katere posebno mi koroški Slovenci upamo skorajšnje rešitve tujega jarma, da nam ona da vsestransko versko in narodno svobodo. — Kmet iz Podjunske doline.

Iz tajništva JKZ.

ZAUPNIKOM!

Sredi aprila se bodo vršile občinske volitve. Vlada je črtala že zakonito priznane volivne pravice in določila, da se občinske volitve vrše na podlagi volivnih imenikov za zadnje volitve v ustavotvorno skupščino. Opozorite takoj vse naše pristaše, da ne dajo pod nobenim pogojem nasprotnikom svojih podpisov! Lansko leto so samostojni izrabljali za občinske volitve podpise naših pristašev za samostojne kandidatno listo. Poučite o tem naše pristaše!

Tajništvo S. L. S.

RAZDELITEV V OKRAJE.

Ker pri zadnjih volitvah nismo volili po okrajih, ampak je bila cela Kranjska en sam volivni okraj, je smatralo načelstvo SLS za potrebno, da je na željo ljudstva ves volivni okraj razdelilo v več okrožij in jih pridělilo posameznim poslanecem SLS. Namen te razdelitve je, da se bodo naši pristaši vedeli v nujnih zadevah obračati na določenega poslanca, na drugi strani bo pa tudi dolžnost poslanca, da v določenem okraju posebno prireja shode in sestanke in stopa v stik z našimi zaupniki. Okolišča so porazdeljena sledeče: Poslancu Brodarju sodni okraji: Kranjska gora, Radovljica, Kranj, Tržič, škofja Loka; poslancu Gostinčarju sodni okraji: Ljubljana okolica, Kamnik, Brdo; poslancu Stanovniku sodni okraji: Vrhnika, Logatec, Novo mesto, Trebnje, Mokronog; poslancu Nemanjčiču sodna okraja: Metlika in Črnomelj; poslancu Škulju sodni okraji: Ribnica, Kočevje, Velike Lašče, Cirknica, Lož, Žužemberk; poslancu Sušniku sod. okraji: Litija, Kostanjevica, Krško, Rateče; poslancu dr. Gosarju: mesto Ljubljana.

Koledarček Jugoslovanske Kmetke zveze. Kmet iz Radovljice nam piše: Na »Domoljubov« priporočilo sem tudi jaz naročil koledarček, ki ga je izdala naša Kmetka zveza. Sam sem poprej mnogo činal, preden sem odposlal naročilo in 12 kronic. Ker vem, da je takih omahljivcev, ki se branijo za dobro stvar žrtvovati vsak krajecar, še več pa takih, ki ne zaupajo, da je koledarček res dober in za kmeta pripraven, zato Vas prosim g. urednik, da pove »Domoljub« tudi mojo sodbo; Koledarček je res tako prirejen, da more najbolje služiti vsakomur. V drobni knjižici je toliko prepotrebni naukov in nasvetov za vse panoge kmetijstva, da si to knjižico mora nabaviti vsak naš mož. Le še jo priporočajte, dokler je ne naroče vsil! Pripominjamo, da ima Tajništvo Kmetke zveze v Jugoslovanski tiskarni v Ljubljani, še vedno koledarček v zalogi. Torej, hitite naročiti! Stane samo 12 kron.

Iz Kmetjskih Zvez.

VELIKE LAŠČE.

Okr. Kmetka zveza za velikolaški okraj je imela v nedeljo 20. t. m. občni zbor, katerega se je udeležilo nad 300 zborovalcev. Velika udeležba je pričala, da našemu ljudstvu ni vseeno, komu zaupa svojo usodo. Zal nam je bilo, da se vsled bolezni ni mogel udeležiti zborovanja naš poslanec K. Škulj, da bi nam poročal o delovanju v konstituenti. Zborovalci so njemu, kakor tudi celotnemu Jugoslovanskemu klubu izrekli svoje popolne enomajene zaupaje. — Iz poročil, ki sta ga podala okr. načelnik in tajnik, je bilo razvidno, kaj je dosegla Kmetka zveza v boju za pravice našega ljudstva, predvsem, kako je zahtevala, da se dovoli izvoz živine. Nastopila je proti visoki osebnih dohodnin in dosegla, da je obdavčenih manj davkoplačevalcev; njena zasluga je tudi, da se je pri nas ustavilo popisovanje vozov in živine. Nekaj smo dosegli, česar pa nismo, je vzrok za naš narod, posebno za naš kmetjski stan, pogubni centralizem. Preti mu tudi moralna (aravna) pogibelnost, če bodo obveljale kulturnobojne naredbe absolutistične vlade demokratov in samostojnih, ki jih podpirajo. Samostojni voditelji so razkosali našega kmeta v dva tabera in ga tako zasušili demokratičnemu (liberalnemu) kapitalizmu. To nam dokazuje njihovo obnašanje v konstituenti. — Sprejete so bile soglasno resolucije proti ukinitju ženske volivne pravice za občinske volitve, proti brezverski sokolski vzgoji v šolah, proti šikaniranju načelnika Pogoreleca po dobropoljskem orožništvu.

ST. VID NAD LJUBLJANO.

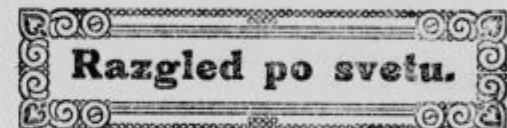
Pri nas se je vršil v nedeljo 27. februarja popolne ob 3. uri slobod krajevno organizacije SLS, v društvih prostorih, ki je bil zelo dobro obiskan. Na shodu je poročal g. narodni poslanec, Barič iz Zagreba o položaju v konstituenti in delu Jugoslovanskega kluba. Pojasnil nam je tudi delovanje poslancev Samostojne kmetjske stranke v Zemljoradniškem klubu, ki igrajo to nesrečno vlogo, da bi jejo sami sebe po zobeh in žalibog tudi naše zapeljano ljudstvo, ki jim je pri volitvah naselilo. Nato je poročal tajnik SLS g. dr. Kurovec o sestavljanju posameznih članov ustave v parlamentu med njimi zloglasni »kanalparagrafi« in že od prestolonaslednika regenta Aleksandra podpisani, načrt občinskih velitelj, ki so ga demokrati v škodo našemu ljudstvu prikrejili zase. — Po končanem zborovanju so se sprejele in odobrile naslednje resolucije, ki se se odposlale Jugoslovanskemu klubu v Belgrad: Na zborovanju krajevne organizacije SLS shrani kmetje, obrtniki in delavci izrekamo: 1. Popolno zaupanje in zahvalo Jugoslovanskemu klubu za njegovo res ljudsko in pravo socialno politiko. Pozdravljamo ga, da gre neustrašeno naprej po zaščrtani poti za popolno socialno, gospodarsko in versko svobodo ljudstva. 2. Najodločneje obsojamo in zavračamo namero, da se katoliška mladina vzgaja mesto v versko-npravem — v sokolskem duhu — ker iz besedi in dejanj sokolskih organizacij upravičeno sklepamo, da je Sokol protiverska in svobodomiseln organizacija. 3. Protestiramo proti ukinitju ženske volivne pravice v občinske odbore. 4. Protestiramo (pravčasno!) proti zopetni vpeljavi takozvanega poltetnega časa, kar smatramo, da nam je ta čas samo v kvar in nepriliko, najbolj pravi čas je tisti, ki ga urejuje božje sonce. — Krajevni odbor SLS,

BREZNICA.

Mínulo nedeljo je imela tukajšnja podružnica Kmetke zveze občni zbor, ki je bil precej dobro obiskan. Po tajnikovem poročilu se je izvolil nov odbor. Za predsednika je bil soglasno izvoljen g. župan Iv. Finžgar. — Po tem je nastopil govornik g. Fr. Žužek. Prav nazorno je naslikal sedanjí politični položaj, delo SLS za kmeta in delavca in dobro je pokampjal »samostojne«, ko je naslikal njihovo pogubno delo v konstituenti, kjer se vlečejo za centralizem. G. govornik je končno naslikal tudi grd napad demokratov na našo šolo, v katero hočejo uvesti brezbožno sokolstvo, njihovo nasilno ukinitje ženske volivne pravice in vsake tiskovne svobode. Zato so bile soglasno sprejete tri resolucije, v katerih smo protestirali proti temu liberalnemu nasilju. — Skoro istočasno so pa imeli »narodni socialisti« shod pri Kuntu na Selu, ki pa je bil zelo klavern, ker Brezničani so že tako brihtni, da se ne dajo ujeti na liberalne limanice, čeprav so na videz socialno pobarvane.

POLŠNIK PRI LITVI.

Dne 20. febr. smo meli občni zbor naše Kmetke zveze in jo nanovo poživili. Kot zastopnik okr. KZ. tov. Strman iz Šmartna nam je poročal o političnem položaju in o pomenu kmetjske organizacije, Kmetke zveze, za naš kmetjski stan. Nato smo izvolili odbor, od katerega pričakujemo, da bo delal za poglobitev organizacije in odločno stal na straži za ljudske pravice. Izvoljeni so bili sledeči: načelnik in blagajnik g. Matija Dolanc iz Košice, namestnik g. župnik Kovič, tajnik g. Janez Sedevič iz Preske in deset odbornikov, ki so razdeljeni po vseh vaseh naše občine. — Sedaj pa v znamenju dela in prenovljenja naj gre organizacija našega stanu naprej za pravice ljudstva

Razgled po svetu.

ČESKA.

Na Češkem traja kulturni boj dalje. Celo po cerkvah pride do nemirov in pretepuv, ko hočejo odpadli duhovniki maševati v katoliških cerkvah in še celo prav tedaj, ko mašujejo katoliški cerkvi zvesti duhovniki. — Na Slovaškem, kjer Čehi Slovake tako zatirajo kakor sedanja Jugoslovanska vlada Slovence, je prišlo do večjih nemirov, ki so jih pa s silo zadušili. — Pravijo, da se Češka pogaja s Poljsko radi vojaške zveze. Pa ja ne zopet proti Rusiji? To je slovanska vzajemnost in bratstvo!

RUSIJA.

Pretrgana pogajanja s Poljsko se nadaljujejo. Zdi se, da se Poljska le zato pogaja, da bi Rusijo prevarala in bi jo nepripravljeno potem hitro napadla, ko bi se Rusi tega najmanj nadejali. Ni nauruč učenega dvoma, da je Poljska v zvezi z ententizimi pripravami na pomladansko vojsko proti boljševikom. Ta ententa pa je pravkar poslala v Carigrad večje število vojakov, da tam prezime in se pripravijo na spomladansko vojsko. Istotam pripravljajo stanovanja za 40 tisoč angleških, 12 tisoč francoskih in 12 tisoč italijanskih vojakov. Seveda pa tudi Rusi niso slepi in so na vse pripravljeni. Vede, kaj jih čaka in zato so sklenili vojaške pogodbe s Kitajci. — V nekrasnosti je še vedno ista beda in neurejenost. Na vseh straneh se upirajo. Da bi upornike pomirili, jim dele večje kose kruha ali pa jih enostavno pošljejo v zloglasno Sibirijo. Zadnji čas so poslali tja kar 45.000 kmetov skupaj.

ITALIJA.

Italija se vedno bolj bliža dnevu, ko bo slovesno proglasila nasobdo odrejenih in zasuzjenih pokrajin. Italijanski kralj bo ta dan prišel v Trst, katerega bo vlada isti dan proglasila za svobodno trgovsko luko. — Razmejitvena komisija med Italijo in Jugoslavijo že deluje. Pri naših odposlancih je tudi slovenski general Maister. — V nekrasnosti v Italiji menda ni prav nikoli popeljava miru. Sedaj so se zopet skavsali med seboj narodni prenapetosti fašisti in pa socialni demokratje. V več mestih so povzročili velike nemire.

FRANCIJA, ANGLIJA, AMERIKA.

Francija vedno tuhta, kako bi Rusijo spravila ob tla, pa tako, da bi pri tem sama preveč ne trpela. Poljska si je že udinjala, enako menda Rumunija. Sedaj pa bi se Jugoslavijo poslala v boj za svoj zep. Ze je v razgovoru z nam Slovincem dobre znanim Vesničem, ki se te dni mudi v Parizu. Sicer trdijo, da ga tja ni poslala naša vlada, pa vsega ne smemo verjeti, kar nam kdo natveze. — Anglija je sicer zelo bogata dežela, a ima vendar dolgova v bogatejši Ameriki. Zato prosi Anglija, naj ji Amerika dolgove odpusti. Amerika pa bi rada nekaj angleških kolonij. Se mešetarja treba, pa bo škofc. — Na Irskem so še vedno nemiri pravzaprav veliki upori. Angleška vlada sicer vedno poroča le o treh ali štirih prijetih nemirneših, a včasih se spozabi in pove, da so ti uporniki v zvezi z ustaško vojsko. Torej so Irce zbrali že celo vojsko, ki bo Angležem še sive laso delala.

GRŠKA IN TURCIJA.

Ti dve državi sta sedaj pred sodbo na londonski konferenci. Italija in Francija sta naklonjeni Turčiji in ji hočejo dati novih ozemelj. Anglija pa, ki ima v Aziji velikanske pokrajine, se boji premočne Turčije in se zato nagiba bolj na grško stran. Nazadnje se bodo še sami med seboj spreklali, ko vedno druge tako nesehično ljubeznivo mirijo.

AVSTRIJA IN NEMCIJA.

Avstrija nima denarja, pa po zgledu stare Avstrije tiska papir. Samo ta mesec je izdala za dve milijardi papirnatega denarja. Zato je pa njen denar tudi jako malo vreden. En liter mleka n. pr. stane na Dunaju čez 19 kron. Se težje pa ji bo, ko bo morala nasledstvenim državam izplačati iz prejšnje skupne državne banke kar 65 milijonov kron v statu. Dosedaj je še kolikortoliko upala, da jih sama spravi v malho, sedaj pa je šla še ta nada po vodi. — Na Dunaju je pravkar velik kongres socialnih demokratov iz vseh držav. Tudi naši socialni demokrati in pa ruski boljševiki so objemajo tam gori. — Na Nemškem so imeli volitve v pruski deželni zbor. Od 421 poslancev jih je 90 od katoliške stranke, centrum imenovane. — Katoliški škofje so nastopili za svobodo katoliških šol.

Sirom domovine.

ST. VID PRI STICNI.

V zadnji liberalni »Domovini« se je oglasil zaleč znani student Kvas. Hvali svoje društvo »Sokole«, naše izobraževalno društvo pa zasmehuje. Silno se jezi, da gre našemu društvu slabo. Res čuden patron! Vesel naj bi bil, da je tako. Danes mu povemo le, da laže in gotovo ve, kako pravijo ljudje takemu človeku. Dokaz je že to, da smo mi igrali ta predpust štiri igre, Sokoli pa le eno in še to po naši milosti na našem odru. Za sedaj povemo še to, da bo študent dobil za vse dober odgovor. Tak človek, ki ima toliko smeti pred lastnim pragom, bi se ne smel pokazati na svetlo. O dekletah Marijine družbe piše: Marijine device se zapraše kot roj sršenov v divranu. Kajne, da vse kaže, da je bil ta študentek ekrat častnik. Da, bil je! Medajle je nosil. Se sedaj jih ima v kovčku na blazinici. Prihodnjč si ogledamo tega človeka natančneje, da bodo naši furani vedeli, komu pošiljajo svoje otroke. Student Kvas je namreč tajnik tukajšnjega Sokola. Mislimo, da bo malo staršev, ki bi še dajali otroke takim ljudem v roke. Bridko bo obžaloval uro, ko je prišel za pero in hotel umazati ljudi, katerim ni vreden on odvezati jermen pri obnavlu.

TROJANE.

Več mozate preudarnosti bi bilo želiti od naših občinskih moz, ki so včasih premalo odločni, kadar je treba trezno presojeti občinske razmere. Lani si je omislil 28letni mladenič gostilno v Trojanah, pa so glasovali za njo z malo izjemo vsi, čeprav vas Trojane pri svojih 11 hišah premore že dve gostilni — občina Trojane pa ima 8 gostila za dobrih tisoč prebivalcev. Kam plovemo?! Da bi se pobrigali za poštno zvezo na Lukovico tako odločno, kot se je izposlovala gostilniška koncesija, saj bi se nekaterim ne bilo treba bati občinskih volitev. Morda mi boste vendar prikimali, če

trdim, da pošta povzdigne promet, na podlagi tega boste pozneje mogli šele računati na »deveto« gostilno v občini. Pri prihodnji občinski seji upamo, da žalostnih, a tem važnejših pošt-nih razmer ne boste prezrli.

ZVIRČE NA DOLENJSKEM.

Zvonik naše cerkve je dne 18. febr. dobil nov veliki zvon v teži 700 kg. Zvon jako lepo poje. Sedaj imamo zopet tri zvonove. Pripomniti pa moramo, da so nam naši dobri Amerikanci, katerih darežljivost se še iz pred vojnege časa pozna v naši cerkvi, poslali 24.000 kron za napravo novih zvonov za tukajšnje cerkev. Večje vsote smo prejeli iz sledečih mest: iz Clevelanda, Ohio, nabiralec Franc Hočevar, pos., Zvirče št. 3 6600 K; Elly, Minn., nabiralec Josip Sever, Zvirče št. 67, 6250 K; Denver, Co., nabiralec Janez Boben, Zvirče št. 17, 6000 K; Clajtonia, Pa., nabiralec Franc Blatnik, Zvirče št. 55, 2125 K; Granville, Ill., nabiralka Marija Ostanik, Zvirče, 2000 K. V isti namen pa sta poslala tukajšnja domačina Aleš Plot in Janez Škulca ostali znesek 1025 kron. Zahvaljujemo se vsem blagim darovalcem in nabiralcem za njihov trud in darove! Bog plačaj! Zahvaljujemo se vsem, ki so pripomogli k napravi novega zvona, zlasti g. župniku A. Porenta.

TRATA V POLJANSKI DOLINI.

Pred okrajnim sodiščem v škofji Loki je bil dne 16. t. m. obsojen radi žaljenja časti na 100 K globe Ivan Rabič, poštar v Gorenji vasi, ker je dne 28. nov. 1920 preu Društvenim domom na Trati člane orlovske organizacije poslal s »čukarj« in »čuki«. Na ta način se bo gospod poštar morda navadil dostojnega vedenja.

RADOMLJE.

Slovenska javnost je doslej poznala našo občino le iz ogabnih in poštenega človeka nedostojnih notic v »Domovini«. Vsakdo, ki je čital te sramotilne članke v »Domovini« in radomskih občanih, si je naravno mislil, da mora ondi bivati surovo, podivjano, brezverno ljudstvo, ki ne pozna drugega nego protifarško gonzo v najgrši obliki, kakor so je zmožni k večjemu le umsko in pravno propadli ljudje. Odgovornost za to sramoto, ki se je širila v javnost po imenovanih noticah, nosi peščica radomskih svobodomislecev, ki je lastno občino oblatila in osramotila pred javnostjo. Sedaj pa je tudi za to peščico prišel dan obračuna. Verno, pravno pošteno, zavedno ljudstvo radomske občine je zažrabilo to peščico omejenih ljudi, da jih postavi pod kap, kjer se jim bo ohladila njihova razgrta kri, saj tedaj za tednom dobivajo vedno nove mrzle polive, najboljše sredstvo za razburjene živce. Bil je pa zato že tudi skrajni čas, saj je domišljavost teh ljudi prišla že tako daleč, da so se pričeli vnešavati v čisto cerkveno zadevo ter groze z radikalnimi sredstvi, ki se jih hočejo posluževati v boju proti pošteno mislečim občanom, namreč: z ministrom vere v Belgradu. Seveda pa kažejo s tem le svojo strahovito omejenost in nevednost, ko se vedo, da škof nastavlja vse provizorne duhovnike ali sam, ali v sporazumu z redovnimi prestojniki posamnih redov. Peščici »junakov«, ki so se v svoji domišljavosti povzpeli do viška neumnosti, pa bodi povedano, da se svet smeje njihovi neumnosti in domišljavosti, sove jim naznaujajo njihovo politično smrt. Pogrebci pa stoji pred durmi, da jih poneso v grob politične pozabnosti.

Tedenske novice.

Politične.

p Prav jim je. Pomočnik financ iz Belgrada je nedavno nadziral davčne urade v Mariboru. Ob tej priliki je slovenskim uradnikom povedal neprijetno novico, da bo od vsakega urada 5 do 6 uradnikov poklicanih v Sr-

bijo in Makedonijo, Srbi pa da pridejo v Maribor. Ker so večinoma ti slovenski uradniki zelo vneti za centralizem, se jim čisto prav godi, da sami tudi okusijo centralistične dobrote. Ko bi imeli avtonomijo, bi uobenemu slovenskemu uradniku ne bilo treba hoditi v Makedonijo.

p Novi deželni predsednik dr. Baltič je došel v Ljubljano. Novi predsednik je prvi slovenski predsednik, ki je od ljudstva popolnoma neodvisen in odgovoren samo Belgradu.

p Slovenski samostojni izdali zemljoradniški klub. Iz Belgrada se nam poroča: Kakno politiko uganjajo slovenski samostojni tukaj v Belgradu, se najlepše razvidi iz besedi nekega zelo vplivnega gospoda iz zemljoradniškega kluba, ki je izjavil to-le: Slovenski samostojni so izdali naš zemljoradniški klub. Klub je sklenil, da naši zastopniki zemljoradniškega kluba v ustavnem odboru glasujejo proti vladnemu načrtu ustave. Trije zemljoradniki, srbski in hrvatski, so glasovali proti, a slovenski, voditelj samostojnih dr. Vošnjak, je glasoval »za«. Samostojni se niso pokorili disciplini kluba in tako izdali naš klub. Dr. Vošnjaku ne gre za drugega, kakor da postane minister in tudi v drugih slovenskih samostojnih ne vidimo nobenega pravega smisla za pametno in pošteno gospodarsko delo, ker pri sestavi ustave jim je bilo glavno, da se uvede v ustavo »kanceljaparagraf«. Dr. Vošnjak mora izstopiti iz našega kluba, pa tudi drugih sedem naj gre, kamor hoče, ker oni niso nič drugega kakor demokrati (liberalci). Ta izjava zelo ugodnega politika v zemljoradniškem klubu, mislim, da dovolj označuje slovenske samostojne.

p Huda pa resnična. Znani Srb Protić, ki je med našimi državniki najbolj dalekoviden, je spisal knjigo o novi ustavi, kakršno so predlagali demokrati in za katero so glasovali tudi slovenski samostojneži. Protić jo primerja z drugimi evropskimi ustavami in dokaže, da bo ta ustava ena najbolj nazadnjaških v celi Evropi.

p Balkansko. Župni uradi so dobili od župansteve poziv, da naj sestavijo seznam mladeničev, ki pridejo letos prvič na vojaški nabor. Velike tiskane pole za ta seznam so prav posebne sorte. Naslov je: Duhovniški seznam mladeničev, ne seznam župnega urada. Ta seznam naj napravi duhovnik ne po maticah ali po rojstni knjigi, ampak po vpisni knjigi. Spisati mora mladeniče, rojene v župniji, ni pa povedano, da naj jih izpiše za vsako občino na posebno polo. Pri imenu mladeniča ni treba dostavljati predimena, ta naj se išče pri očetu ali nezakonski materi. Nič se ne zahteva ime vasi in hišna številka, kjer je bil mladenič rojen. Tudi se ne zahteva poklic očetov. Pač pa se mora zapisati ime in predime botra in njegov poklic. Boter je tedaj pglavitna oseba, ki bo dajala podatke o mladeniču in ga menda pomagala gnati na nabor. Kaj pa če je ta boter že prekopan?

Domače novice.

d Vojaško pismo. Slovenski fantje, ki služijo pri . . . v . . . pošiljajo vsem dragim rojakom v mili Sloveniji — iskrene pozdrave! Prosimo jih, naj oprostite, ker jim tako malo pišemo, a še tisto, kar s trudom pišemo, se izgubl. Tu je namreč cenzura, ki navadno

ako strogo cenzurira, da vsa pisma z daljšo vsebino — uniči, ker jih smatrajo, da so v zvezi s politiko. — Politike se pa boje kot vrvi križa, zato so nam tudi prepovedali vse časopise čitati, le »Vojniško glasilo« smemo čitati, ker baje edino to naredi dobrega vojnika. Pisan je ta list v vseh treh jugoslovanskih narečjih, v cirilici in latinici in je v slovenskem jeziku le en članek. — To se bomo izobrazili v vojski. Črez dve leti bomo prišli domov pravi glupei. Za pisanje imamo silno malo časa, ker nam še to malo, kar imamo prostega časa, kratijo naši »kaplari«, ki si s tem delajo veselje, da nas mučijo z raznimi nepotrebnimi deli n. pr. da moramo gnoj od konj z rokami nositi, ali kaj podobnega. — Slovenski — materni jezik nam prepovedujejo rabiti tudi med sabo, ne samo v službi. V mesto iti nam je strogo prepovedano — a tudi v kantino ne smemo več, ki nam je edina do sedaj dajala najpotrebnejše stvari. — Tako smo od civilov popolnoma ločeni. — To pismo bom oddal po nekem Slovincu, ki gre v civil. Prosimo vse naše poslance, da zastavijo vse sile v to, da nas rešijo puste Bosne, in da se smejo slovenski vojaki nastaniti v Sloveniji. — Tu smo že vsi obupani, in ne vemo kako bomo prestali dve leti. Naši dragi pa naj se pogosto spominjajo nas s pismi, saj to je edino naše veselje, ako dobimo kaj pošte od doma. H koncu še tisoč vročih pozdravov vsem dragim in iskren: Bog živi!

d Italijani so odšli iz logaške kolline v soboto 26. t. m., na kar so upravo tega ozemlja prevzele jugoslovanske oblasti. Jugoslovanski uradniki in prevzemna komisija, ki je došla v Logatec, so bili od prebivalstva zelo slovesno sprejeta. Isto navdušenje je bilo v Planini in na Rakeku, ki je sedaj zadnja postaja v Jugoslaviji.

d Cerkveno. Kakor vlni bo ljubljanski škof tudi letos zadnje tedne postnega časa spovedoval v stolnici. Začel je v nedeljo 27. februarja zvečer. Prihajal bo v spovednico vsak dan zjutraj ob pol petih, zvečer ob petih.

d Sokolski duh. V Št. Vidu nad Ljubljano je neki učitelj Bitenc, navdušen Sokol. Na obrtni šoli je fantom med drugimi tudi razlagal, kako se pišejo ljubavna pisma. Naučil jih je tudi, kako je treba taka pisma odpošiljati, da ne pridejo v roke poklicanim ljudem. Kakor vidimo, ima sokolski duh prav obširne vzgojne zmožnosti in je Pribičević vsekakor dobro pogodil, da je vzgojo odvezel nazadnjaški katoliški Cerkvi in jo izročil naprednim Sokolom.

d Protest proti sokolski vzgoji. Krajni šolski svet v Izlakeh je na svoji seji odposlal na višji šolski svet sledečo izjavo: »odpisani krajni šolski svet v Izlakeh, obran na seji najodločneje protestira proti šv. Pribičevićevi naredbi, ki uvaja v šolo politiko. V šoli ne sme biti ne sokolstva ne orlovstva. Poučuje naj se vzgojeslovno, na verski, katoliški podlagi. Izlake, dne 19. februarja 1921. Slede podpisi.

d V Ameriko sta se odpeljala frančikana p. Benvenut Winkler in Fr. Viktorijan. Oba sta pastirovala v slovenski župniji v Čikagi.

d Kočevje — slovensko mesto. Zadnja ljudska štetev je izkazovala v Kočevju 1826 Slovencev, 243 Srbohrvatov, 24 Slovanov in 1154 Nemcev.

d Ne v Ameriko! Jugoslovanski konzul v Newyorku javlja iz Amerike: V preteklem letu je pri tukajšnjem konzulatu vzelo polne liste za povratek v domovino 17.255 oseb, med temi največje število takih, ki so bili radi tukajšnjih nepovoljnih gospodarskih razmer prisiljeni vrniti se domov, ker so radi nezadostne industrijske produkcije in znižanega izvoza z ozirom na prejšnja leta mnoge tvornice ali popolnoma ustavile delo ali pa so zmanjšale število delavcev. Na podlagi podatkov je samo v državi Newyork ostali do danes brez dela 330.000 delavcev. Zmanjševanje števila delavcev v raznih tvornicah in drugih podjetjih se je pričelo s početkom septembra. Vsak dan pa se večja odstotno število brezposelnih ter je zmanjšalo te dni 32 odstotkov. Zmanjšanjem številu delavcev so bile znižane plače za 15 odstotkov. Istotako vpliva slabo na delavsko razmerje veliko število izseljencev iz Evrope, ki prihajajo v ogromnem številu za zaslužkom v Ameriko. Med našimi državljani, ki so se vrnili v domovino, je bilo od vseh samo 15 odstotkov, ki so nesli seboj prihranke v višini med 1000 do 2000 dolarjev in samo 5 odstotkov s 2000 do 5000 dolarjev.

d Za slepe. Podporno društvo slepih v Ljubljani naproša uljudno vse župne in občinske urade v Sloveniji, da blagovolijo poslati zapisnik vseh slepih, ki spadajo v njihovo področje. Ta zapisnik naj bi obsegal: Ime in priimek, starost in rojstni kraj, pristojna občina in sedanje bivališče, ali je vojni ali civil-

ni slepi oziroma slepa in v kakih gnočnih razmerah se nahaja. Ker je to za vse slepe velepomembno in izključno njim v korist, da društvo za nje izve in z njimi tako pride v stik, se nadejamo, da p. n. naprošeni ustrežejo želji društva in mu po možnosti ugrade.

Podporno društvo slepih v Ljubljani ima dne 4. aprila t. l. svoj redni občni zbor, zatoj uljudno prosim, da bi vsaj do 25. marca t. l. prejelo zgoraj navedene podatke o slepih. Ze vnaprej se najikrenejše zahvaljuje za blago naklonjenost. Za odbor: G. F. Jurasek, t. predsednik, Vinko Naglič, t. tajnik. Naslov »Podporno društvo slepih« v Ljubljani, Wolfova ulica 12.

d Brat ustrelil brata. Zapriseženi lovec Mihael Gradišnik iz Bistre je šel ob 5. uri zjutraj s svojo ženo v cerkev. Doma so ostali otroci, ki so se igrali. Starejši sin France, ki je bil rojen leta 1907., je potegnil izpod slamanice z osmimi strelji nabit samokres in se z njim tako neprevidno igral, da se je izprožil in krogla je zadeja v vrat petletnega brata Mihaela, ki se je mrtev zgrudil na tla.

d Vlom v Sostrem. Dva moška, imeni ni sta znani, sta vlomila skozi okno pri Uršuli Pavčič in odnesla blaga v vrednosti 3724 K.

— Zalosten konec pijanega reveža. Pri zatvornici predilnice v Trziču so našli dne 21. t. m. zidarji usnarjara Ivana Kristana ležati na tleh vinjenega. Zidarji so Kristana dvignili in prenesli na Dolenčevo žago v sobo. Zdihtnil je še: »Jezus, kako me zebe!« in je umrl. Nesrečnež se je napil, padal je po cesti in se je ves pobil.

Gospodarski obzornik.

Izvozna carina in kmetijstvo.

Ker naša vlada ni poznala, koliko naše kmetijstvo pridelava, je postavila izvozne carine in to pod pretvezo, da bi država ne prišla do stradanja, kakršno je bilo v vojski. Zraven tega je pa vlada hotela tudi dohodkov. Da so državne kase prazne, je bilo sicer znano, a vlada ni vedela drugega načina, kakor z izvoznimi carinami pridobiti novih dohodkov. Seveda je bil ta račun vlade na videz dober, kajti vlada si je mislila: vsi naši sosedje so izstradani in bodo radi plačevali visoke cene, četudi damo zraven carino, a pozabila je, da tudi Amerika želi svoje pridelke spraviti v denar. Kar pa je pozabila vlada in njeni strokovnjaki, to je pozneje pokazala Amerika in tudi drugi, ki razen nas tudi delajo na polju. Posledica carine je bila, da naših pridelkov nismo prodali, pa tudi država ni dobila prihodkov, katere je pričakovala, pač pa so pričeli Amerikanci, Rumuni in Bolgari zalagati naše sosede z živili. Oškodovan pa je bil kmet, ki svojih pridelkov ni prodal po visokih cenah, kakor so bile tedaj. Šele, ko je vlada videla, da je ta politika napačna, se je odločila, da carine zniža in je svoje predloge, katere je sestavila na podlagi vlog agrarcev in združnih organizacij, predložila Go-

spodarskemu svetu v pretres. Ko je bile pa vse gotovo, so pa prišli naši samostojneži in so zavpili: To je naše delo! To je pavovo perje, katero si nadevajo samostojneži, ki pa je res le zaslug naših združnih organizacij, kajti ni bilo odvisno od mnenja posameznih šele pri seji, tem več od temeljitih predlogov, katere so predložile slovenske in hrvatske združne organizacije. Sicer še danes nismo zadovoljni s spremembo carine in zato lahko vprašamo naše samostojneže: Ako veste, da je izvozna carina škodljiva za kmeta in imate vpliv kakor se hvalite, zakaj pa niste odpravili carine pri izvozu goved, prašičev in konj, saj ravno slovenski kmetje plačajo pri tem izvozu na carini lepe milijone. Ni treba šele čakati odgovora; sami vemo, da za to ne, ker veljave, s katero se bahajo, samostojneži nimajo, in ker je vlada hotela tudi nadalje obdržati gotove dohodke pri izvozu. Poleg tega pa čakajo vlado v kratkem trgovinska pogajanja z zunanjimi državami in ravno radi teh pogajanj si je hotela vlada pridržati carino pri tistih predmetih, katere naši sosedje najbolj potrebujejo, in sicer kot nekako protiorožje za svoje zahteve. Do znižanja carine je moralo priti, ker se dosedanje določbe niso obnesle, kar je uvidela vlada tudi sama. Zato pa je smešno, ako si kdo po izvršeni stvari pripisuje zasluge, ki jih nima.

Carino je plačati pri izvozu v srebrnih dinarjih, to se pravi, vsak dinar se zaračuna s 4 kronami. Poleg tega je plačati pri izvozu 50 odstotkov carine na račun prometnega davka, tako, da odgovarja vsak dinar izvoznega carinskega tarifa 6 kronam. Če znaša torej carina 1 dinar, je plačati 4 krome in še 2 kroni za prometni davek, tedaj naj vsak, ki hoče izračunati izvozno carino računa dinar s šestimi kronami. Carinske postavke navedemo samo toliko, kolikor zanimajo kmetijstvo. Carina na pšenico znaša 30 din., na oves pa 10 din. Vse postavke se nanašajo na težo 100 kg, če ni posebej kaj drugega povedane. Na krompir je plačati carine tudi 5 din., torej je za polovico zmanjšana. Oproščeni vsake carine so pa rž, ječmen, kuzuza, fižol vseh vrst, povrtna zelenjava, zelje, sadje itd. Vsi ti predmeti morajo vsled tega veljati toliko, kolikor je njihova cena v zunanjih trgih, kamor jih naši trgovci izvažajo. Če so te cene zunaj višje, bo že konkurenca med trgovci poskrbela, da bo tudi kmet prišel do boljših cen, če pa je zunaj cena nižja, potem je naravno, da se bo zli ustavlil izvoz ali pa bo tudi pri nas cena padla. Nikakor pa niso več navezani na to, da se cene na umetni način po večji ali manjši carini določajo. Carina na jajce znaša 200 din.; ker gre približno 15 jajc na 1 kg, se plača carine od enega jajca malo manj kot eno krono. Trгоvec plača tako kmetu za vsako jajce 1 krono manj, kakor pa znaša prava cena. Še huje je pri živini. Znano je, da goveje živine zunaj zelo primanjkuje in bi kmetovalec ravno pri živinoreji lahko dosegel prav lepe dohodke, katere mu pa sedaj odvzame carina. Prvič je že krivica v tem, ker se morejo izvažati samo voli nad 500 kg teže, kakršnih se pri nas le težje dobi. Če pa jih zrediš do take teže, moraš računati s carino 500 din. od kom., tedaj bi prišlo okrog 6 kron na kilogram žive teže. Je sicer velika razlika proti prejšnji carini, ker je znašala od enega komada skupno s prometnim davkom 9000 kron, vendar z ozirom na to, da je živinoreja pri nas glavni vir dohodkov, zelo občutna. Tudi ni pravično, da se za govedo v zaklanem stanju plača samo 300 din. carine, osobito če pomislimo, da bo izvoz v letu vsled vročine skoro nemogoč. Prav tako s prašiči. Brez obzira na to, ali je prašič težak, kakor jih izvažajo Hrvatje in Srbi, ali pa lahek, kakršne izvažajo naš živinorejci, je določena carina za prašiča 300 din. Na ta način je naš živinorejec dvakrat tepen: prvič da sploh plača carino, drugič da plača za 80—100 kg težkega prašiča isto carino, kot jo drugi plačujejo za prašiča v teži 150—200 kg. To je vlada odredila kljub vsem ugovorom in celo kljub temu, da je bil minister za trgovino g. Kulkovec naravnost na krivico, ki je grozila, naprej opozorjen. Kakor pri goveji živini, tako je tudi carina za prašiče v zaklanem stanju občutno manjša, kakor pa če se izvažajo živi. Carina za svinjsko meso in slanino znaša namreč le 100 din. od 100 kg, za mast pa 120 din. za 100 kg, od klobas, tlačenk in salam se ne plača nikake carine. Od mleka se plača 10 din. carine od 100 kg; tako bo mogoče, da začnejo

naše mlekarne zopet misliti na izvoz. Izvoz kož je otežkočen z visokimi carinami, to pa pravi vlada, da zato, ker je treba varovati fabrike za usnje; bati se je pa, da bodo naše fabrike ravno pod takim varstvom zahtevale kože in kolikor mogoče po ceni, cene usnju pa bodo odločale same, ker je tudi uvoz usnja zavarovan s carino.

Važna so določila pri izvozu lesa. Les za kurjavo plača 1 dinar carine od 100 kg, les surov plača carine: hrastov, 8 din., bukov, cerov, lipov itd. 3 din.; smrekov in jelkin 16 din.; mnogo nižja je carina za izdelan in obtezan les. Oglje je odslej prosto vsake carine. Dosedaj je ravno carina ovirala izvoz oglja in je pozdravljati ovrščenje carine, ker bo mogoče tako doseči višje cene.

Ostale določbe v carinski odredbi se nanašajo večinoma na obrtne in industrijske izdelke.

Tako vidimo, da se je carina sicer popravila na bolje, vendar je pa še dosti treba popraviti, preden bo izvoz poljedelskih pridelkov urejen tako, kakor zahteva pravica. Vlada je obljubila, da bo te nove carine čez pol leta zopet na novo popravila. Za takrat upajmo, da bo tudi vlada uvidela, da je potrebno tudi kmetijstvu dati možnosti zaslužka. Ko je sedaj določila carine za industrijske predmete, je na vsak ugovor, da se bodo ti predmeti podražili, kratko odgovarjala, da je treba s carino industrijo podpreti, pri določevanju carine na kmetijske pridelke pa je vsak mali ugovor proti grozečemu podraženju živil bil dosti tehtan, da se carine niso odpravile. Upajmo, da bodo bremena, katere mora danes kmetovalec v carini še nositi, vsaj čez pol leta odpravljena.

GOJITEV TOBAKA V SLOVENIJI.

Prijav za gojitev tabaka je prispelo do 23. februarja ljubljanski tobačni tovarni iz 29 občin, ki so priglasile 160 sadivcev s 450.000 sadikami, kar odgovarja približno 20 oralom zemlje.

Z zadovcljstvom beležimo, da je prišlo doslej največ prijav s Štajerske. Manj zadovoljive so prijave z Dolenjske in iz Prekmurja. Morebiti popravijo ti prijave prihodnje dni.

Opozarjamo pa, da se prijave za sajenje tobaka morajo zaključiti in tovarni v Ljubljani doposlati do konca tega meseca.

Opozarjamo nadalje, da se bo vsak nasad tobaka, ki ne bo prijavljen in oblastveno dovoljen, uničil in bo lastnika zadela visoka kazen. To velja tudi za najmanjše število sadik. To se opetovano razglašča, da ne bo pozneje praznih izgovorov.

Interesente opozarjamo, da se bodo tobačni nasadi zavarovani zoper nastalo škodo po toči. Način zavarovanja bo na kratko popisan v navodilu, ki ga opisuje dozvola, katero dobi vsak prijavljen sadivec v roke.

Veščak za tobačno gojitev je že izbran in nastopi v kratkem svojo službo v Ptuj. Njegova glavna naloga bo letos, da praktično podučuje pridelovalce na licu mesta o vseh fazah tobačne gojitve.

Gospodarski in tržni pregled.

g Ljubljanski trg. Mesa vseh vrst je na trgu v izobilju. Kalovost govejega mesa se je na trgu izboljšala. Goveje meso I. vrste 30 K, II. 28 K; telečje meso I. 26 K, II. 24 K; svinjsko meso I. 32 K, II. 30 K; kozlički, jagneta 24 K. Ceno mesu določil mestni magistrat na podlagi tačasne cene žive klavne živine Mesarju se pusti samo oni dobiček, ki ga vzdrževanje njegovega obrata nujno zahteva. Mesarji ne morejo samolastno postavljati nikakih cen. S sadjem je ljubljanski trg dobro založen, ravnotako z zelenjavo, jajci itd. Jabolka kg 8 do 10 K, jajca kos 1.50 K. Preizkušnje mleka v prejšnjem tednu so izpadle precej neugodno. — Današnje cene špecerijskega blaga so: Kava I. vrste 84 do 96 kron, III. vrste 56 do 64 kron, pražena kava I. 112 do 120 K, III. 70 do 80 K, rdeči sladkor 44 K, kristalni beli sladkor 52 kron, sladkor v kockah 54 K, riž I. 26 do 32 kron, II. 20 do 24 K, namizno olje 52 do 53 K liter, jedilno olje 48 do 52 K, vinski kis 5 do 5.60, navadni kis 4 do 4.40 K, mlet poper kg 64 K, sladka paprika 104 do 110 K, testenine I. 22 do 24 K, II. 19 do 22 K, liter petroleja 22 K.

g Mariborski trg. Cene: Jabolka 10 do 12 K, hruške 11 do 12 K kilogram; mleko 5 do 6 K liter; surovo maslo 60 do 64 K, mast 52 do 56 K kilogram. Jajca komad 2 kroni, seno (kisló) 60 K za 100 kg; seno (sladko) 170 do 180 K za 100 kg. Slama, pšenična 90 K, ovsena 100 K za 100 kg.

g Tržne cene živine na sejnih Hrvatske in Slavonije. Voli 14—20, biki 9—16, krave 9—16, telice 12—16, teleta 15—24, ovce 10—18, koze 14—16, svinje (debele) 25—34. Cene v kronah za kilogram žive teže.

g Žitne cene v Zagrebu. Pšenica 860, kuzuza 410—430, oves 400 K za 100 kg. Moka št. 0 15 K 25 vin., št. 2 14 K 25 vin., moka št. 6 13 K 25 vin.; otrobi 300 K.

g Izvoz naše živine. Te dni je bilo preko Maribora izvoženih okoli 150 vagonov naše živine. Živa goveja živina je bila plačana po 37, zaklana pa po 51 naših kron, žive svinje po 50, zaklane po 55 K, pri čemur je v šteta tudi carina.

g Cene v Novem Sadu. Na novosadskem trgu je znatno padla cena moki in sicer od 15.20 K na 14.30—14.50 K. Cene žitu za 100 kg so sledeče: pšenica 920 do 950 K, rž 780—800 K, oves 320—330 K, ječmen 500—540 K, kuzuza 340—360 K, mekinje 300 kron.

g Ljubljanski veliki sejm. Na seji, ki se je vršila na vzpodbudo trgovske in obrtne zbornice, zveze obrtnih združenj ter oddelka ministrstva za trgovino in industrijo pri deželni vladi, so se merodajni krogi soglasno izjavili za prireditve vzorčnega sejma v letu 1921 v Ljubljani. Že na prvi poziv se je priglasilo okoli 200 tvrdk. Priprave za veliki sejm so v polnem teku.

g Koliko je vreden denar drugih držav? Ameriški dolar 145 K, avstrijska krona 22—24 vin., carski rubelj 70 vin., bolgarski lev 1 K 65 vin., češkoslovaška krona 1 K 80—1 K 82 vin., francoski frank 10 K 50 vin., nemški marka 2 K 38 do 2 K 42 vin., italijanska lira 5 K 35 vin. do 5 K 37 vin.

g Vrednost tujega denarja v Avstriji. Ameriški dolar 718—722 K, nemška marka 11.50 K, francoski frank 51.05—51.45 K, italijanska lira 25.95—26.15 K, dinar 18.78 do 18.98 K, poljska marka 80—82 vin., švicarski frank 118—119 K, češka krona 8.86 do 8.92 K, madžarska krona 1.37—1.39 K. Razumeva se vse v avstrijskih kronah.

g Vrednost tujega denarja na Češko-slovaškem. Nemška marka 1.30 K, švicarski frank 13.49 K, italijanska lira 2.91 K, francoski frank 3.13 K, ameriški dolar 80.50 K, dinar 2.05 K, avstrijska krona 11 vin., poljska marka 8 vin. Razumeti je treba vse v češko-slovaških kronah.

g Jugoslovanska krona je vredna v Švici 4 santime (vinarje), z ozirom na to je vreden dinar 16 santimov (vinarjev), namesto 100 santimov.

g Avstrijske krone so vredne v Švici in sicer 100 avstrijskih kron 90 švicarskih santimov (vinarjev).

g Zamenjava bankovcev na Mažarskem. V prvem mesecu bodo odtrgali od poslanih zneskov 3 odstotke, v drugem 15, v tretjem pa 25 odstotkov. Po 1. avgustu se ne bo več zamenjavalo.

g 40 kronski bankovci niso ponarejeni. Ljudje naj pazijo, da ne nasedejo raznim goljufom. Doslej se je ugotovilo, da so ponarejeni 80 kronski in 4000 kronski bankovci, niso pa ponarejeni 40 kronski bankovci.

g Vojna posojila. O končni usodi avstrijskih vojnih posojil bosta odločali, kakor so izvedli poslanci Jugoslovanskega kluba, reparacijska komisija v Parizu in Narodna skupščina v Beogradu. Poročila nekaterih listov, po katerih bi baje vojna posojila zapadla, so torej netočna, kar naj služi našim čitateljem v pojasnilo.

g Belgijski kapital in naše železnice. V Belgiji so ustanovili kapitalisti konzorcij, z nalogo obnove jugoslovanskih železnic.

g 20 milijonsko posojilo namerava najeti mesto Ljubljana. To posojilo se bo porabilo za popravo cest, povečanje mestne elektrarne itd.

g Uvoz sladkorja. V letu 1919—1920 se je uvozilo v našo državo 71 tisoč 864 ton sladkorja iz Češko-slovaške.

g Pivovarna Union v Ljubljani je imela v lanskem letu poldrug milijon dobička, ki ga je izkazala. Koliko ga je zamolčala, pa ni povedano. Pivovarna se bo razširila še v tvornico kvasa in špirita.

g Cene zlata. Pred vojsko je stal kilogram zlata 3280 kron. Danes pa znaša njegova cena v Londonu 114 tisoč 900 naših kron. Njegova vrednost je torej 35 krat večja. Z ozirom na to bi bila vredna predvojna avstrijska krona 35 naših kron.

g Poprava naših lokomotiv. Koncem prejšnjega tedna je dospelo iz Budimpešte v Subotico 12 popravljenih lokomotiv. Ta teden so odposlali v popravilo v Budimpešto še 15 lokomotiv.

g Železnica Kočevje—Brod—Moravice—Reka. V aprilu bodo začeli progo trasiirati. Takoj nato bodo začeli z graditvijo. Važnost te železnice je zelo velika, ker bo ves promet iz inozemstva osredotočen v naše Primorje. Ob progi se bo vsled vpluja lesnega materiala in vodne sile raz-

vila tudi živahna industrijska delavnost. Železnica pa ima tudi zelo važen vojaški pomen. Zato je zanimanje javnosti za to železnico tudi zelo veliko.

g Novo premogovno društvo. V Ljubljani se je ustanovilo novo delniško društvo »Premogovnik Belokrajina« z glavnicco 4 milijone kron, ki bo izrabljalo premogovnik v Črnomlju. Ta premogovnik je bil svoječasn last dunajske »Alpine Montangesellschaft«, a se od l. 1870 ni več izrabljala. Sedaj so rove odprli in ugotovili, da je premog dobre kakovosti. Premoga je več milijonov ton. Zato družba namerava zgraditi lastno opekarno, apnenico in tvornico za cement. Zgradila bo tudi lastno 3 km dolgo progo do najbližje postaje.

g Odkritje cinobra in živega srebra v Sv. Pavlu v Savinjski dolini. Danijelu Omerza iz Slov. Bistrice, ki ima v Sv. Pavlu rudosledno pravico, je pri svojih rudoslednih delih v tamošnjem rudniku zadel med drugim tudi na cinober in na živo srebro.

g Protesti proti uvozu italijanskega vina. V imenu Jugoslovanskega kluba je izročil narodni poslanec Vladimir Pušenjak v trgovinskem ministru protestne izjave, ki so jih vpslale dosedaj spodnještajerske občine in gospodarska društva tajništvu Kmetijske Zveze v Mariboru.

g Cene živil na Dunaju za 1 kg: Svinjska mast 250—292 K, špeh 260—280 K, surovo maslo 300—320 kron, sir 76—80 K, krompir 7 K 20 v., suhe gobe 420—450 K, riž 68—70 K, leča 70—80 K, orehi 82 do 90 K.

g Državna obrtna banka. Obrtni odsek gospodarskega sveta je predložil trgovinskemu ministru predlog, naj država osnuje s svojimi sredstvi »Obrtno banko«, ki bi preko obrtnih zadrug dajala kredit samo obrtnikom. Osnovna glavnicca te banke naj bi znašala 100 milijonov dinarjev.

g Velika razstava poljedelskih strojev in čebelarstva v Pragi se bo vršila v času od 12. do 17. maja t. l. Razstavljeni bodo najmodernejši stroji.

g Tovarno za izdelovanje železniških voz, lokomotiv in mostov zgrade v Brodu na Savi. V to svrhu so ustanovili posebno delniško družbo z glavnicco 50 milijonov kron, ki se poviša na 200 milijonov. Tovarna, v kateri bo zaposlenih do 6000 delavcev, prične obratovati že letos.

g Gozdovi v Jugoslaviji. Iz predavanja, katerega je imel v Zagrebu pomočnik ministra za šume in rude dr. Nenadić, posnemamo: V Jugoslaviji je 30 odstotkov površine pokrite z gozdovi. Letni prirastek lesa znaša okoli 30 milijonov kubičnih metrov, in sicer je od tega polovica gradbenega lesa, polovica pa za kurjavo. Ta letni prirastek predstavlja vrednost 1 milijarde 800 milijonov kron. Zalostno je, da imamo v Jugoslaviji ogromno veliko pustih pokrajin, ki nimajo neobdelane in nepogozdene prav nobene cene, dočim bi v nasprotnem slučaju imele milijardske vrednosti. Dolžnost države in vseh poklicanih faktorjev je, da omogočijo hitro pogozdenje ogromne prazne površine. Na enem hektarju gozdne zemlje more v 120 letih zrasti 1200 kub. metrov smrekovine in do 800 kub. metrov bukovine.

g Jugoslovansko-italijansko zavarovalno društvo »Save« so ustanovili namesto »Assicurazioni generalic«. V tej družbi je znatno zastopan italijanski kapital in pa kapital nekaterih zagrebških bank. Naša dolžnost pa je, da podpiramo samo popolnoma domača podjetja in to je Vzajemna zavarovalnica, Ljubljana, Dunajska cesta.

g Višje šole za kmetijstvo v Mariboru namerava ustanoviti poljedeljsko ministru.

g Celjska državna cinkarna. V Celje je dospela industrijalna komisija, da preišče razmere v celjski cinkarni. Splošno se sodi, da bo cinkarna zopet mogla vzpostaviti celotni obrat.

g Kmetijsko šolo za Prekmurje, ki bo ustrezala tudi potrebam Murskega polja na Stajerskem, ustanovi poljedeljsko ministru, ko se novi proračun odobri.

g Kmetijsko nabavna in prodajna druga za kamniški pol. okraj v Kamniku, registrirana zadruga z omejeno zavezo preredi svoj redni občni zbor dne 3. aprila 1921. ob 10. uri dopolne v Kamniškem domu v Kamniku z običajnim dnevnim redom. Zadrugnike tem potom vljudno vabimo, da se občnega zbora osebno udeležijo, da se prepričajo o napredku in delu pri zadrugi. Ob tej priliki bo tudi predavanje o zadrugištvu. Kdor bi ne mogel osebno priti na občni zbor, naj pooblasti svojega prijatelja, da ga na tem občnem zboru zastopa.

d Sadjarsko društvo. Pripravljalni občni zbor Sadjarskega društva za Slovenijo se je vršil 20. t. m. v posvetovalni dvorani poverjeništvu za kmetijstvo v Ljubljani. Kljub pičli udeležbi (30 udeležencev) je bilo zborovanje kaj živahno in zanimanje za društvo zelo veliko.

Iz pravil posnemamo, da znaša letna članarina pravih članov 10 dinarjev. Domsrtni člani, ki morejo biti pa le fizične osebe, plačajo enkrat za vselej po 300 dinarjev. Ustanovni člani pa enkrat za vselej najmanj po 1000 dinarjev. Predsednikom je bil izvoljen Ivan Belle, ravnatelj kmetijske šole v št. Juriju ob juž. žel., nekogovim namestnikom M. Humeck, višji sadjarski nadzornik v Ljubljani, tajnikom M. Levstik, učitelj in posestnik v Celju.

g Delavske plače so se na Francoskem po nekaterih podjetjih znižale na petino prejšnje plače, če je imel prej delavec 20 frankov na dan, jih ima sedaj 4.

Najboljša in najsigurnejša prilika za štedenje! Ljudska posojilnica

v Ljubljani, Miklošičeva cesta št. 6 (tik za frančiškansko cerkvijsko)
obrestaje hranilne vloge in vloge v tekočem računu po

3%

brez odbitka rentnega in invalidnega davka.
Ljudska posojilnica v Ljubljani je največja slovenska posojilnica in je imela koncem decembra 1920 nad 60 milijonov kron vlog in nad K 1.100.000 rezervnih zakladov. Posojila se dovoljujejo na osebni kredit (proti menici), na hipoteke v tekočem računu.

Iz naših društev.

JEZICA.

V nedeljo 6. marca vprizori telovadni odsek »Orel« v društvenem domu na Ježici Finžgarjevo igro »Divji lovec« v štirih dejanjih. Začetek ob pol 4. uri popoldne. K obilni udeležbi vabi odbor.

d Ljudski oder v Kropi priredi v nedeljo 6. marca ob treh popoldne igro »Lovski tat«. Vabimo!

Vsem faranom župnije Št. Vid pri Stični.

Podpisani odbor pozivlje vse farane šentvidske župnije, da bi prispevali za zgradbo društvenega doma. Naša župnija, ki je največja na Kranjskem, nima niti enega prostora, kjer bi se zbirala razna društva. Povsod na Slovenskem so si za krščansko oniko vneti ljudje zgradili društvene domove, tako da jih imajo tudi najmanjše župnije. V njih se zbira zlasti mladina, prirejajo se poštene zabave, dobre igre, goji se petje, sviranje na tamburice in druga godala. Društveni dom je tista hiša, v kateri se zbirajo župljani kot udje ene družine k raznim pomenkom, posvetovanjem, predavanjem in tudi prijetnim poštnim zabavam. Človek je družabno bitje, išče družbe, če nima poštene gre v nepošteno. Če zlasti mladina nima svojega doma, si išče razvedrila mladim po veseljih in plesih, kjer se le prelako pokvari, izgubi, zapravlja denar. Zdravje in tudi dušo. Pa tudi starejšim ljudem nudi društveni dom gostoljubno streho, pod katero bodo pozabili na svoje težave vžili marsikaj nedolžnega veselja in našli poštene zabave. Kako naj prispevamo za zgradbo prepotrebne doma, na katerega se misli že več kot deset let? Vsak prispevek je dobrodošel. Potrebuje mo stavnega lesa, zlasti hrastovega in smrekovega, kamna, peska, apna, opeke in drugih za zidanje potrebnih stvari. Kdor ima vprečno živino, naj bi jo dal za dovažanje lesa, peska itd. Hvalježno se sprejme vsaka vsota v denarju. Posebno se priporoča, da postanejo naši farani ustanovni ali podporni in obenem tudi redni člani. Ustanovni član postane vsak, kdor plača 400 kron, podporni pa, kdor da v ta namen 200 kron, redni, kdor prispeva letno za naše društvo 10 kron. Vsi dobrotniki bodo poplačani s tem, da bodo videli, kako se bo potom tega doma povzdignila krščanska izobrazba, kako bodo prihajali iz tega doma poštene mladeniči, dobra dekleta, neustrašeni krščanski možje in žene. Na delo vsi, da kmalu vstane naš že dolgo zaželjeni dom za vse farane! Blagohelno in radodarno sprejmite prisilce!

Odbor. kat. slov. izobr. društva Št. Vid pri Stični.

Dobre knjige.

Majdič, Nasveti za hišo in dom. Cena 24 K, vez. 30 K. Malo knjig imamo, ki bi bile toliko praktične vrednosti kot Majdičevi nasveti. V njej najdeš vse: uspešna domača zdravila za vsako navadno bolezen, kuhinjske in gospodarske nasvete, snažila za obleko itd., kratko rečeno vse, kar rabiš, da hitro pogledaš. Te prekorsitne knjige ne bi smela pogrešati nobena gospodinja. Knjiga se dobi v Jugoslovanski knjigarni v Ljubljani.

Keaver Meško, Mati. Dramatska slika v 3 dejanjih. Cena 20 K. Res znano snov si je izbral Meško za svoje pesnitev. Kaj na svetu je bolj dobrega, nežnega, dragega in milega kakor materina ljubezen do otrok. Istotako pa tudi nimamo Slovenci pisatelja, ki bi občutil nežneje kakor Meško. Njegovi spisi nas ljubijo in božajo. V dramu »Mati« sta našli snov in pisatelj, ter nam podala popoln umetvor, ki zasluži, da ga čitamo in občutimo. Knjiga se dobi v Jugoslovanski knjigarni v Ljubljani.

Majdič, Nasveti za hišo in dom. Cena K 24, vezano K 30.— Malo knjig imamo, ki bi bile toliko praktične vrednosti kot Majdičevi nasveti. V njej najdeš vse: uspešna domača zdravila za vsako navadno bolezen, kuhinjske in gospodarske nasvete, snažila za obleko itd., kratko rečeno vse,

kar rabiš, da hitro pogledaš. Te prekorsitne knjige ne bi smela pogrešati nobena gospodinja. Knjiga se dobi v Jugoslovanski knjigarni v Ljubljani.

Ksaver Meško, Mati. Dramatska slika v treh dejanjih. Cena K 20.— Res znano snov si je izbral Meško za svoje pesnitev. Kaj na svetu je bolj dobrega, nežnega, dragega in milega kakor materina ljubezen do otrok. Istotako pa tudi nimamo Slovenci pisatelja, ki bi občutil nežneje kakor Meško. Njegovi spisi nas ljubijo in božajo. V dramu »Mati« sta našli snov in pisatelj, ter nam podala popoln umetvor, ki zasluži, da ga čitamo in občutimo. Knjiga se dobi v Jugoslovanski knjigarni v Ljubljani.

Silvin Sardeako, Mati svetega veselja. Skrivnost vstajenja v petih dramatskih slikah. Cena K 8.—, vezano K 14.— Sardenkova duša in njeno življenje v zvišenih verskih idealih nam diha iz tega dela. Človeku, ki se zatopi v Sardenkove misli in stike, zrastejo krila in dvigne se v nobesne višave. Sardenko nam s svojim delom nudi res polno kuro svetega veselja. Knjiga se dobi v Jugoslovanski knjigarni v Ljubljani.

Federer, Patria. Povest iz irske junaške dobe. Cena K 8.—. Irska drama je silno slična duši slovenskega ljudstva. Obe sta bili zatirani in zatiranje je v obeh rodilo podobno čustvovanje. Ko čitamo povest »Patria«, skoro ne moremo verovati, da se celo zanimivo dejanje ne vrši pri nas in da niso pri nas doma osebe, ki plante domovinskega navdušenja in se ne boje nobenega trpljenja in bojev za svobodo domovine. Knjiga se dobi v Jugoslovanski knjigarni v Ljubljani.

Zun, Dobrodinca. Cena K 10.—. Ta knjiga je izšla izpod peresa priznanega strokovnjaka in nam nudi še danes najuspešnejšo pomoč in pouk pri različnih davčnih napovedih. Zunova knjiga nam je izbran učitelj in vešč vodnik v vsaki zadevi. Knjiga se dobi v Jugoslovanski knjigarni v Ljubljani.

14 Marijinih pesmi starih priljubljenih skladateljev kakor Riharjeve, Cvekove, Boljarjeve, Hajdribove, Dolinarjeve itd. v novi obliki je izdal Marij Kogoj. Posebnost pri teh skladbah je, da je melodija stara, harmonizacija popolnoma nova in pri par pesmih celo premoderna. Stare melodije, o katerih se je zdelo, da nimajo nič v sebi in da so skoro preticerkvene, so zadobile z novo obliko veliko več vsebine. Zbori na deželi jih bodo lahko in radi peli. Cena partituri 20 kron, glasovom po 7 kron. Naročajo se v Jugoslovanski knjigarni v Ljubljani.

Kaj bi bilo, če se komunizem in socializem razpaseta v naši državi. Vam najbolje povesta brošura »S krampom in gorjačo« in »Obljubljena dežela Socialijaz«. Prva stane 7 K, več skupaj 6 K 50 vin. druga 2 K, več skupaj 1 K 50 vin. Razpošilja jih Katoliška Liga, Ljubljana, Poljanski nasip št. 10.

Sokolsko vzgojo hočejo vpeljati v naše Šole. Kakšna bi bila taka vzgoja, Vam mojarstko odkrije brošura »Ajmo mi Sokoli berite jo vsi, ki Vam je bodočnost naše mladine in našega naroda na srcu. Razpošilja jo Katoliška Liga v Ljubljani, Poljanski nasip 10. Izvod stane 5 K 50 vin., več skupaj 5 K.

Listek.

Ponočnjaki.

Povest. Po resničnih virih spisal ...

(Dalje.)

Ko se je zdanilo, je bil Jaka že pod Rebrijo. Nameril se je v Globočice, narezat metličevja, brezovih mladik, ki so rastle tamkaj v večji množini. Že je uzrl pred sabo brezov grm; odločil je krošnjo in pripravil nož, nakar se je lotil dela. Hitro je bilo porezano grmovje, za njim drugo in tretje in čim višje je lezel, tem bolj pripravne mladike so se mu klanjale s strmine. Kar mu je zastala roka in povezek metličja mu je zdrčal na tla. Njegovo oko je obstalo na groblji pod drčo, kjer je na kamenju ležalo moško truplo in neprijetni mrtvaški duh se je razširjal po okolici. Počasi se je bližal mestu ter se je sklonil nad mrličem.

Spoznal je Remčevega Luka, in prav njemu je bilo usojeno, da najde mrtvega njega, ki ga je bil tolikokrat osmešil in osramotil. Zasmilil se mu je nesrečni sosed, in vest mu je šepetala: »Mrtev je, pozabi, kar je bilo...«

Jaka je ob pogledu na mrliča spreletela groza. Spomnil se je vseh pripovedk, ki jih je znal o duhovih, zato je hitel, da čim preje izgine iz tega kraja. Urno je povezal metličje, povezke je zložil za skalo ter jih pokrnil z dračjem; nato je oprtal krošnjo in že se je spenjal po stezi, vodeči iz globine. Izbral si je bližnjico, da kar najpreje prinese na Hribce žalostno novico in otme prizadete mučne negotovosti. Mrliča pa so čuvali jastrebi in kragulji, ki so krožili visoko nad prepodom.

Vest o smrti Remčevega Luka je napravila na Hribčane globok vtis. Takoj so ostavili delo ter se pripravili za pohod v Globočice. Jaka jim je kazal pot. Za njim sta stopala Remec in Remka v spremstvu množice, ki je med potjo vedno naraščala. Pelin pa je vodil komisijo, sestavljeno iz župana, zdravniška in orožnikov. Na licu mesta se je dognalo, da je bil Luka v oni nesrečni noči stopil predaleč na rob poti, kjer je omahnil, ali pa se je pod njim udrla peščena zemlja, nakar je strmoglavil v globočino. Rane po rokah in obrazu mu je zadalo ostro kamenje, po katerem je padal v prepad. O kakem zločinu ni bilo govora, ker so je navzoči izvedenci izrekli proti vsakemu nasilnemu napadu.

Hribarjevemu Petru in Čopkarjevemu Jerneju, ki sta s Pelinovim Nacetom ter Gričarjevimi Jožetom pripravljala nosilnico, je izjava komisije ohladila srd na Zapotčane, obenem pa jima je zbudila zavest sokrivde, ker sta pustila Luka na nevarni poti samega. Tudi drugi so ju pikali s takimi očitki, ki so jima večali prepozno kesanje. Molčal je le »esen« Jaka in Pelinovi. Nežka je pletla venec iz jelevih mladik in divjih rož, rastočih v prepadu. Nace pa je nabiral mah za nosilnico, kamor so položili mrliča. Pelin se je odkril in sprevod se je med glasno molitvijo počel pomikati iz globine.

Drugi dan so na Hribci pokopali Remčevega Luka, mladeniča, čigar mladost je zastripilo ponočevanje. Njegova smrt je bila mladini svarilen zgled in sveži grob resen opomin, kam pripelje lahkomišelnost in grešna navada.

Pa še drugo žrtev je zahtevalo ponočevanje. Jernej, ki se je tiste usodne noči prehladil na poti iz Zapotja, je čutil, kako mu dan za dnem izginja slast do jedi, da se ga večkrat polasča utrujenost, da ga zlasti po noči napada mučen kašelj. Da se je poslužil zdravil, bi mu bila v početku morda pomagala, toda Jernej je tajil in skrival svojo bolezen, dokler ni popolnoma opešal. Moral je v posteljo in vsa zdravniška pomoč je bila zaman.

Neozdravljiv! V naravi je umiralo življenje, žerjavi so kričali nad vasio in z drevoja je padalo listje, ki ga je veter, kakor poslovilne liste raznašal od drevesa do drevesa. Tudi Jernej se je poslavljaval od sveta. Shuššan in bled je slonel v postelji ter je zrl skozi okno. Premišljeval je minljivost življenja in nestalnost vsega, kar živi na svetu. Komaj je preživel nekaj pomladi in že se mu ponuja jesen; le mimo grede se mu je nasmehnila mladost, kakor deklica, ki se ob srečanju nasmehne in zbeži. Koliko starčkov je že leglo v hladno zemljo, za njimi so romali možje, za temi pa vriskajo fantje po isti poti, do istega cilja. Prišel bo novi rod in na Hribcih bodo doncle nove pesmi; grobove na pokopališču pa bo prerasčala trava... Nič ni na svetu bridkejeja in bolj pretresljivega, kakor je misel na smrt, na ločitev, na konec. Če je človek v življenju kdaj potreben tolažila, tedaj ga je prav gotovo ob mračnem prepadu smrti, kadar smrti, kadar mu izginja zemlja in tone solnce življenja za goro večnosti.

Pelinov Nace je poznal nevarnost Jernejeve bolezni, obenem pa je opazil tudi spremembo njegovega srca. Zadnji dogodki so ju zbližali in od takrat sta si postala zaupna in odkritosrčna prijatelja. Jernej je krenil s poti pogube, Nace ga je pridobil za svoja načela; pregovoril ga je, da se je vpisal v pevsko društvo. Vaj ter poučnih sestankov pa se ni mo-

gel več udeleževati, ker ga je bolezen z vso silo privezala na posteljo.

Nace pa ga tudi v boleznih ni zapustil. Cele večere je prečel ob njegovi strani; pravil mu je novice, svetovne in domače ter mu čital iz knjig, ki si jih je izposojal iz knjižnice. Njegov obnašanje je bilo polno usmiljenja, sočutja in ljubezni, vsaka njegova beseda je prinesla bolniku tolažbo in razvedrila. Skoraj je včasih pozabil svoj nevarni položaj in večkrat se mu je zazdelo, da se mu povrača zdravje. V resnici pa se mu je naglo, z neslišnimi koraki bližala koščena smrt.

»Obupal sem,« je tožil nekega večera Nacetu po prestani slabosti, ki ga je proti koncu vedno huje napadala. »Za Lukom pojdem, vsako uro se čutim slabejšega.«

»Zaupaj,« ga je tolažil Nace, »ni še vse izgubljeno.«

»Ako ozdravim, bo drugače...« je sklepal Jernej. Mislil je namreč na svoje življenje, čigar prihodnost mora dobiti drugo lice, drugačno podobo.

»Spomladi se ti obrne na bolje,« je skušal Nace pomiriti tovariša. Ta pa ni mogel verjeti njegovim besedam, ker je bil uverjen, da se mu bliža konec. Zima ga je izsušila kakor bilko, ki jo izsuše vetrovi in ko se je spomladi prikazalo zelenje, ga je zapustila zadnja življenska moč. Prvo cvetje je duhtelo ob njegovem mrliškem odru; pevski zbor pa mu je ob pogrebu zapel žalostinko kot svojemu članu, ki se je prvi preselil v deželo večnega petja, nevenljive pomladi. (Konec prih.)

Tunakinja iz Štajra.

Povest. Prevaja ***

Toda še je stal menih pri mrliču ter je mirno in resno molil nad njim. Tedaj se je Hendel spomnil, da ga čaka še zadnja žrtev, njegova, ožeta tega mrliča, čegar mati je sedaj Cerkev, katero žrtev doprineseš bo skoraj tako trda, kakor je ločitev ožeta od sina, duše od telesa. Toda mora biti. Niti tisoč proti njemu dvignjenih pesti, niti cesar, niti deset cesarjev, niti stotisoč mečev, niti papeževo izobčenje bi je ne bili mogli izsiliti iz njega, rogal bi se bil vsem, rogal celo božji volji... Toda blede mladenič, nad čegar groznim, mrtvaškim ležajem se je blagoslovil raztezala roka rimskega duhovnika, on je bil, on je nagail srce ožaka, ki je proti Bogu dvignil roč svoje moči in svoje hiše. Priseže in kletve, ki jih je nešteto izustil, proti Cerкви, je potočil z nožo, ki je še vedno jeklo in železo, dasiravno je bila močotniku odvzeta moč. In Hendel je rekel menihu: »Moj otrok je mrtov, in jutri ga bom poslal pokopati na Fidelbergu poleg njegove matere. Ker je umrl v vaši veri, ga boste pokopali vi, in sicer po katoliškem obredu. Hočem, da se vse slovesno izvrši, ker je bil vseeno gospod, junak in Hendelov sin, akoravno je umrl kot obsojenec.«

Albert je rekel: »Gospod, mi nimamo nobene cerkve tukaj. Toda črne maše bomo lahko v Garstenu braji zani. Ampak, gospod, to vam moram povedati, da ne sme biti pokopani na Fidelbergu, tam je luteransko pokopališče, in zemlja ni blagoslovljena.«

Njegove in Hendelove oči so se srečale nad mrtvim, razmršnim truplom, jezno so se zabliskale Hendelove oči, in za trenutek je zopet postal trinog, ki je zarejal:

»Li nisem več gospodar nad lastnim mesom in vjo? Njegova mati počiva na Fidelbergu v grobnici, ki sem jo dal napraviti njej in sebi, in moj sin naj ondi počiva. Hočem to.«

Albert pa je odvrnil: »Gospod Hendel, tu ni kraj prepira, v Garstenu.« — vtaknil je knjigo v usnjato torbo in se je odpravil na pot, — »kjer so zbrani pooblaščenici, da volijo novega opata, bom stvar naznanil, naj odločijo oni, toda že danes lahko povem gospodu, da bo to truplo moralo biti pokopano v katoliški zemlji.«

Hendel se je ves bléd smehljaj: »Mislil si, da se bom uklonil tvojim pooblaščenem? — Nikdar.«

In zopet se je ozrl v obraz svojega sina, in čutil je, kaj mu v tej grenki uri govore te

ljubljene, za vedno neme ustne. Akoravno ga je menihova mirna neupogljivost nanovo vzpodbodla in razdražila, se je vendar zbral in je krenil na pot, ki jo je moral iti: vrigel je žrtev svoje skalnate volje v ogenj ljubezni do mrtvega otroka.

»Menih, Hendelni imamo še dve grobnici, in sicer v farni cerkvi. V teh počivajo naši katoliški pradedi, ki so umrli pred letom 1520, in poznejši, ki so se poluteranili. — Naj se to telo, moje meso in moja kri, pokoplje poleg Janeza Hendel in drugih mojih katoliških prednikov — in črne maše za mojega sina naj se berejo v farni cerkvi.«

Menih je počasi rekel: »Gospod, saj ste nam to cerkev vzeli in zaprli. Toda v Garstenu je še ena, lahko ga pokopljemo tam.«

Silno so se Hendelnu dvigale prsi. Rekel je:

»Menih, o tem bomo še govorili. Imam še opraviti v uradu, počakaj tu, potem ti bom povedal, kje in kako naj se opravijo mrtvaška opravila za mojim sinom.«

S krepkim, težkim korakom je odkorakal. V globokem notranjem strmenju je slutil menih, kaj bo sedaj prišlo, toda skoraj ni mogel verjeti, kakor ni mogel prejeti, ko so mu povedali, da Henrik Hendel želi zakrament. Dvignil je svojo dušo proti Bogu, ki je danes na priprajo svoje deviške neveste naredil že toliko čudežev, in je molil: »Gospod, verujem! Pomagaj moji neveri.«

In zopet so zunaj odmevali težki moški koraki. In zopet je stopil Hendel v mrtvaško sobo. Prinesel je seboj dva ključa: eden je bil silno velik, drugi je bil manjši. Oba sta bila nekoliko zariavela, kakor da bi bile krvave solze oropanih kristjanov, ki jim je bil več tednov vzlet njihov Bog in njihova tolažba, skalile svitlo železo.

Menihova duša je pela Alelujo. Toda Hendel se ni ozrl niti na meniha, niti na koga drugega v sobi. Stopil je k nogam mrtvega sina in je krčevito stiskal v žilavih pesteh ključa. Ob Henrikovi glavi je klečalo dekletce, vroče solze je lilo in je božalo brata, kakor žalujoči angel mrtvo Kristovo truplo.

»Moj otrok,« je rekel Hendel, kakor reka bolesti in ljubezni mu je udrl iz duše, »moja kri, moj edini prijatelj, ki sem ga imel na tem svetu, pred cesarjem si me prosil, jaz pa sem te zmerjal. Rekel si, da jih je toliko v Štajru, jaz pa ti nisem hotel verjeti; pa naj jih bo še tako veliko, ali pa še tako malo, ti, moj otrok, si med njimi! — In tudi ona, ki si jo ljubil ti, je bila med njimi. Naj imajo, za kar si me prosil ti. Teh malo, ki so in ostanejo z menoj evangelijski, napolni komaj še eno cerkev, kaj šele sedem.«

Čez mrtvo truplo je Hendel proti menihu raztegnil roko s ključmi in je rekel:

»Duhovnik, vzemi.«

Albert je žalostno-veselo vzel ključa, kakor služabnik po krivici s prestola pabnjenegega kralja sprejme državne znake od roparja, ki je kralja oropal prestola.

Hendel je rekel: »Eden je od farne cerkve, drugi od kapelice sv. Marijete, tam notri položite devico na mrtvaški oder, v farni cerkvi pa pokopljite mojega sina in pojte tam zanj črno sv. mašo.«

Nato je rekel: »Zidovi niso tako slabi, da bi bila nevarnost. Vendar naj ne gre preveč ljudi naenkrat noter, da se izognemo vsaki nevarnosti. To je moje zadnje povelje; odslej zanesprej ne bom imel nič več zapovedovati v tem mestu.«

»Hermes« se seli. Po nizkih cenah in dobrem češkem blagu znana velika trgovina tvrdke »Hermes« bratov Vokač v Ljubljani je te dni preselila svojo zalogo blaga v bivšo Mahrovo hišo, Krekov trg št. 10, nasproti Mestnemu domu. Kakor se čuje, prodaja zopet po izvanredno nizkih cenah in sicer dobro čisto volneno češko sukno za celo moško obleko z vso podlogo za ceno K 890.—. To je danes cena, ki je drugod nikjer ni mogoče dobiti. Berite današnji oglas te tvrdke.

Imate bolečine? V obrazu? V celem telesu? Vaše mišice in živci Vam odpovedujejo? Polzkusite pravi Fellerjev Elza-Fluid! Bode se čudili! 6 dvojnatih ali 2 veliki špeciální steklenici 42 kron. Državna trošarina posebeli.

Ali trpite na počasni prebavi? Na slabem apetitu? Zaprtju? Proti temu pomagajo prave Fellerjeve Elza-kroglice! 6 škatlic 18 kron. Prava želodec okrepujoča švedska tinktura 1 steklenica 20 kron. Omec in poštnina posebeli, a najceneje. Eugen V. Feller, Stublica donja, Elsatrg št. 16. Hrvatska. A.

Varčna gospodinja rabi edino le

GAZELA MILO

ki je najboljša in najceneje.

Vabilo na

izredni občni zbor

Osrednje čipkarske zadruge v Ljubljani, ki se vsi v četrtki dne 17. marca t. l. ob 10. uri dopoldne v spodnih prostorih I. ljubljanskega delavskega konzumnega društva v Ljubljani, Kongresni trg št. 2.

DNEVNI RED: 1. Poročilo načelstva, 2. Dopolnilna volitev, 3. Slučajnosti.

Izredni občni zbor je sklepčen ob vsaki udeležbi. Načelstvo.

Vabilo na

redni občni zbor

Konzumnega društva v St. Jerneju, registrirane zadruge z omejeno zavezo, ki se bo vili dne 6. marca 1921. ob 3. uri popoldne v dvorani Društvenega doma.

Dnevni red:

1. Čitanje zapisnika o zadnjem občnem zboru
2. Poročilo načelstva
3. Poročilo nadzorstva
4. Prijem e rač. zaključka za 1. 1920.
5. Volitev načelstva
6. Volitev nadzorstva
7. Slučajnosti

Ako bi ta občni zbor ob navedenem času ne bil sklepčen, vsi se pol ure pozneje na istem mesu in po istem dnevnem redu drug občni zbor, ki bo veljavno sklepal ne glede na število navzočih združnikov.

Med (trčan) garantirani čebelni pitance, med za pecivo, namizni med, 4 kg 50. K pošilja se po pošti in železnici. Poštni zavoj 4 kg K 240 — franko tam. A. Maček, čebelar, Vrhnika 248.

Bakrene žgalne priprave

domače izdelave v vsaki velikosti priporoča po najnižjih cenah

IVAN KAPELJ, koflar
Vevče 18 pri Ljubljani.

Večji samostan na Dolenskem sprejme v službo več pridnih

MLAPCEV.

Plača po dogovoru — Zahteva se priporočilo župnika. Naslov pove upravništvo Domoljuba pod št. 652.

Ali ste že naročili „Domoljuba“?

Par **svinjakov** in **trenski voz** proda Fr. **Velkavrh, Savlje 29. Jezica.**

Sprejme **vajencev** v večjem podjetju za pilosekarsko obrt v Ljubljani
hrano in stanovanjem ali pa brez. Naslov pove uprava lista pod štev. 721.

ST. VID - LJUBLJANA

Iz St. Vida v Ljubljano ob 8., 10., 2., 5., uri
Iz Ljubljane v St. Vid ob 9., 11., 3., 6., uri
ob nedeljah in praznikih vozi samo pop. Cena 6 K.

Stefan Erman podjetje za periodično prevažanje ljudi.

Čebelarji pozor! Izdeljem do sedaj znane, najbolj praktične in trpežne **metalnice za med** (Schleidermaschine) znamka „Vale“. Naročila sprejema **N. Pustinek, kiepar, Sevnica ob Savi.**

Glinaste peči in štedilnike

raznih vrst ter veliko izbiro glinaste

kuhinjske posode

ima v zalogi **pečari a Franc Jerko in drug Podboršt pri Črnučah** pošta Jezica pri Ljubljani.

Preselitev manufakture.

Tvrdba

brata Vokač v Ljubljani naznanja, da je svojo veliko

manufakturno trgovino preselila v bivšo Marovo hišo

na Krekov trg št. 10 zraven Vođnikovega (zeljadnega) trga.
Zahtevajte cenik novega blaga.

Ponudite ose neporabno zlato in srebro, star denar, tolarje, srebrnike, zlatnike itd. ker Vam ose to leži doma v shrambi brezobresno, torčki

J. Augustin, Ljubljana, Dunajska cesta šte. 36.

ERJAVEC & TURK

: TRGOVINA Z ŽELEZNINO :

pri „ZLATI LOPATI“ preje

Hammerschmidt (Mühleisen)

Ljubljana, Valvazorjev trg št. 7,

— nasproti Križanske cerkve. —

Zaloga cementa.

Posestvo naprodaj pri Zidanem mostu,

krog 15 oralov, od tega polovica gozda, ostalo njive in travniki ter hiša z gospodarskimi poslopji. Cena 65.000 K. Posredovalci izključeni. Naslov pri upravi Domoljuba pod: „Št. 630“.

Misi - podgane stenice - ščurki

in vsa golazen mora poginiti ako porabljaate moja najboljše preizkuš. in splošno hvaljena sredstva kot: proti poljskim mišim 12 K, za podgane in miši 12 K, za ščurke, posebne močne vrste 20 K, posebno močna tinktura za stenice 12 K, uničevalec moljev 10 K, prašek proti mrčesu 10 in 20 K, mazilo proti ušem pri ljudeh 5 in 12 K, mazilo za uši pri živini 6 in 12 K, prašek za uši v obleki in perilu 10 in 20 K, tinktura proti mrčesu na sadju in na zelenjadi (unič. rastl.) 10 K, prašek proti mravljam 10 K, mazilo proti garjam 14 K.

Pošilja po povzetju Zavod za eksport: **M. JUNKER, Petriniska ul. 3, ZAGREB 1.**

KOLESA pnevmatiko motocikle

ter vse dele in opremo priporoča

J. GOREC, Ljubljana

Gospodarska cesta št. 14.

Pohišstvo

domaćega izdelka v vseh modernih slogih, zlasti iz trdega in tudi iz mehkega lesa, vedno v zalogi. Izvr. ujeje se tudi vsa stavbna mizarstva de a. Tvorница lesenih podolotov itd. Solidno delo! Cene znemal **FRAN ŠKAFAR**, strojno mizarstvo s parno silo v Ljubljani, Rimska cesta št. 16.

Pozor, mlinarji!

Prvovrstna švicarska svitena **miinska sita**

(pajtelni), kakor tudi pristna volnena sita, 24 in 32 cm široka, pripoičoa trgovina

Avugst Čadež, Ljubljana, Kolodvorska ulica 35 nasproti „Stare Tišlarjeve gostilne“.

Mlatilnice

poljedelski stroji za ročni in vrtilni pogon, vrtilni, čistilnice, slamoreznice za pogon na roko in silo, sadne in vinske stiskalnice, sadne mline, brzoparilnice, bakrene (kofrene) kotle za žganjekuho in druge stroje ima vedno v veliki izbiri lastnica po umrlem soprogu

Francu Hitti, Ljubljana, Sv. Martina c. 2.

Edina zaloga poljedelskih strojev tvornice Umrath & Komp.

Potrebno in koristno je,

da brez odloqa potrdite sprejem denarja, ki Vam prihaja iz Amerike po našem posredovanju potom kr. poštno-čekovnega urada.

Pazite, da boste naznanili pošiljatelju natančni znesek, ki ste ga sprejeli, in dan, ko Vam je bil izplačan.

Radi mnogih pritožb ameriških rojakov o nesprejemu denarja v stari domovini in vsled nepotrebne preiskovanja pri nas ter po postah, Vas to prosimo.

Enake pritožbe so se po strogi preiskavi dosedaj izkazale skoraj v vsakem slučaju kot neopravičene. Večkrat se dobe ljudje, ki posebno sorodnikom radi prikrievajo sprejem poslanega denarja, češ, bo raje še poslal, ker bo mislil, da smo v potrebi. V resnici pa dosežejo nasprotno. Ko se po oficijelni preiskavi pošiljatelj prepriča, da je bil denar pravilno izplačan, izgubi spoštovanje in zaupanje ter mnogokrat dolgo traja, predno se odloči poslati zopet kak denar. Konečno se obracamo se na one rojake in rojakinje, ki vsled malomarnega poslovanja nekaterih posredovalcev čakajo po več mesecev na poslani denar, da priporočajo svojim sorodnikom v Ameriki poslati denar potom naše banke, Točna postrežba — to je vedno bilo in bo ostalo naše geslo.

FRANK SAKSER STATE BANK

82 CORTLANDT STREET, NEW YORK, N. Y.

Schicht

Zopet je tukaj,

tekem desetletij v vsakem gospodinjstvu kol neobhodno potrebno izkazano, pravo

„Schichtovo milo“

z znamko „Jelen“.

Odlikovano valed svoje dobre kakovosti in popolne čistosti, ter najbolj izdelno pri pranju, Milo z „JELENOM“ dobiva se v znani predvojni kakovosti danes v naslednjih velikostih:

1/4 kg komadi, 2-delni.

1/2 kg komadi, 4-delni.

Zastopstvo za Slovenijo ima tvrdka **J. Globočnik in drug v Ljubljani.**

Poroč. prstani
Double verižice
Sienske ure
Bucilike
Ženske ure
Uhani

Najstarejša trgovina ur, zlatnine in srebrnine **F. ČUDEN**
LIUBLJANA 22, Presernova 1.
Zahteva te pomdel

Sprejme se več dobrih **oglarjev.** Pismena vprašanja s pogoji na upravo Domoljuba pod označbo: **Ogitar 607.**

Novovpeljana — trgovina — **K. Pečenko**
Ljubljana, Sv. Petra c. 13 (vogal Kolodvor. ul.)

Usnje ter potrebščine.

Cene konkurenčne, postrežba solidna.

Družba „IMPEX“
Ljubljana, Krekov trg št. 10
kupi vse vrste
Glavno živino
in prašiče
po najvišji ceni.

Anton Kunstek Ljubljana, Kopitarjeva ul. 4,
priporoča svojo veliko zalogo
usnja in čevlj. potrebščin
na drobno in debelo.

Agitirajte
za
„Domoljuba“

Za velikonočne praznike in bližnjo spomlad

priporočamo svojo veliko zalogo različnega angleškega in češkega sukna, volnenega blaga za moške in ženske obleke, različno perilno blago, kakor platno, šifone, cefirje, tiskanino v najnovjših vzorcih in bogati izbiri, danje različne volnene in šivane odeje za postelje, svilene, volnene in bombažaste robe za na glavo itd. Opozarjamo tudi na raznovrstne ostanke po zelo znižanih cenah.

A. & E. SKABERNE, veletrgovina z manu-
fakturnim blagom, **LIUBLJANA,** Mestni trg 10.

Tovarna
JOS. REICH
Ljubljana, Poljski nasip 4. Podružnica: Sulenturgova ul. 4.
PODRUŽNICE: **MARIBOR** Gosposka ul. 38. **NOVO MESTO** Glavni trg. **KOČEVJE** Stev. 39.

Barva vsakovrstno blago.
Kemično čisti obleke.
Svetlobka ovratnike, za-
pestnice in srajce.

Kdor si hoče
za Veliko noč

kupiti fino in izpažno obleko in prav krasno svileno ruho, naj si ogleda največjo izbiro svilenih rut ter raznega sukna za moške in volnenega blaga za ženske obleke v najmodernejših barvah in po jako znižanih cenah

„Pri Ivanki“
v Ljubljani, Sv. Petra cesta št. 29.

Prvovrstne PFAFF šivalne stroje

za šivilje, krojače in čevljarje z večletno garancijo ter pesamezne dele, igle, olje itd. za vsakovrstne šivalne stroje priporoča **Ign. Vok, Ljubljana, Sodna ulica št. 7.**

Trst—Amerika

Angleška parobrodna družba
CUNARD LINE.

Zastopstvo za Jugoslavijo:
Jugoslavenska banka, d. d., Zagreb.

Odprava potnikov I, II. in III. razreda preko TRSTA in CHERBOURGA v NEW YORK.

Sprejema naročila za prostore na parnikih za Grčijo, Anglijo in Ameriko ter obratno za Jugoslavijo.

Natančna pojasnila daje:

CUNARD LINE, ZAGREB,
VRHOVČEVA ULICA 15.

PRAGE (švelarje)
borove, bukove in hrastove drva in oglje, kupi po najvišji ceni **Fr. Šarbec, Miklošičeva cesta 8/1** (nasproti hotela Union.)

Cenevaik je izdel. ter ga pošiljamo zastoj. Pšite ponj. Trgovina s emeni **SEVER & Komp.** v Ljubljani, Wolfova ulca št 12.

Nekaj za Vas!

Racionalno nego-
vanje lepote.

Hočete li obraz in roke racionalno negovati, pege, madeže odstraniti, hrapavo kožo mladostno in pržno napraviti, uporabite Fellerjevo pravo Elsa-obrazno in kozo-obnavajočo pomado 15-K. Močno katranovo milo za glavo 14-K. Ogrška pomada za brke po 6- in 8-K. Neškodljiva olja za las, orohovo olje mala steklenica 6-K, velika 30-K. Šampoun za umivanje las 4-K.

Prvovrstno naravno
negovanje las.

Best las napreduje, kozo na glavi krepča, plosa in prerano osivelo preprečuje elerjeva prava Tannokina pomada za rast las, 1 veliki porcelanski lonček 15-K. Močno katranovo milo za glavo 14-K. Ogrška pomada za brke po 6- in 8-K. Neškodljiva olja za las, orohovo olje mala steklenica 6-K, velika 30-K. Šampoun za umivanje las 4-K.

Ideal vseh mil

je Fellerjevo Elsa lilino mlečno milo 19-K. Tekoče lilino mleko 12- in 15-K. Najljepši Guyeoran 6- in 30-K. Vaselin po 3-, 7- in 12-K. Neškodljivi puder za obraz v vrečicah po 5-K. Barvilo rdeče za obraz 10 pisem 20-K.

Puder gospe, katera
se v to razume

je pravi dr. Klugerjev iliga-puder, bel, rosn, velike elegantne škatlje 24-K.

Kurja očesa

bradavice, trdo kožo, odpravljata brzo in temeljito Fellerjev turistikovski obliž „Elsa“ v škatljah po 5-K in 750 K in Fellerjeva turistikovska tinktura steklenica 10-K.

Fini parfemi

francoski, originalne steklenice 40-K; natehtnice od 20-K naprej. Sachet (ovitek dišavega praška za perilo) 8-K.

Kaj se vsak dan
potrebuje?

Angleški obliž 2-K. Lysoform 20-K. Popolni Irrigator najboljši 150-K. Pravi Lysof 50-K. Kaira 3-K. Kairna kroglica 5-K. Aznika 6-K in 30-K. Po smrekovem gozdu dišavi parfem za sobe 35-K. Konjak 30-K. Malinov sok 30-K. Kina žeteno vino 30-K. Kava za rum 7- in 35-K. Ki nski čaj na tehtnici od 2-K naprej.

Najmočnejše fran-
cosko žganje

najdišča prvovojna roba, manša steklenica 15-K, velika 15-K. Elsa Kolonaka voda v steklenicah 7- in 35-K.

Proti potenju telesa

deluje zanesljivo Fellerjev Elsa spaini prašek 1 škatljica 10-50 K.

Kaj je „Elsa Fluid“
to zna vsaki!

6 dvojnatih ali 3 specialni steklenici 42-K.

Za usta in zobel!

Hega zobni prašek s kiskom, 1 škatljica 20-K. Dr. Heiderjev zobni prašek 1 škatlja 6-K. Elsa voda za usta 30-K, zobne krtadice od 20-K naprej.

Proti mrčesom

kakor muhe, bolbe, stenice, ruzi, zanesljivo in temeljito deluje Elsa mrčesni prah, velika škatlja 15-K. Tinktura zopretenice 30-K. Naphtalin od 2-K naprej.

Miši in podgane!

Mišji strup 8-K. Strup zopret podgane 8-K in 10-K.

Umot in poštnina

se računa posebej, toda najceneje. Čim več se enkrat naroči, tem manj draže stroški iz rob.

Pri vprašanjih
naj se prilože poštne znamke za odgovor.

I. Naročila se adresirajo na:
EVGEN V. FELLER, Iekarna,
Stubica donja, Elsatrg 16, Hrvatska.